Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Ewald, Johannes

Titel: Udvalgte digte

Citation: Ewald, Johannes: ”Udvalgte digte”, i Ewald, Johannes: *Udvalgte digte*, udg. af Esther Kielberg ; Kim Ravn , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1999, s. 7. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-ewald02dkval-shoot-idm140323885115824.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte digte

Tanker i Anledning af Hr. Hans Ebbesen, Hørkræmmer her i Staden, og Jomfrue Christiane Benedicte Huulegaards Mariage (1765)

HVOR Zephyr hvislende blant tet begroede Eger
Snart deler Solens Magt, snart skiller Skygger ad;
Saa i et sagte Hvift med søde Liljer leger,
Og, da den bøyer dem, opløfter Tornens Blad -
Hvor Skovens Fløytenist snart Sørgestykker spiller,
Og byder Dyr og Træer, at agte paa sit Suk,
Snart kurrer, fløyter, slaaer; snart i afbrudte Triller
Nedfalder Gradeviis fra Slag til søde Kluk -
Hvor - Men kast Penslen bort - I Yndigheders Bolig,
Som knap Naturen selv kand treffe ret igien,
Der boede Celadon, for al Bekymring rolig,
I mættet Nøysomhed og Pagt med Himmelen.
Ey ynket, ey misundt, ey falske Venners Slave,
Ey priist af Rosifleng, ey lastet af Zoil,
Holdt han sin vise Siæl for Himlens største Gave,
Og saae til Verdens Stoy med et hoymodigt Smiil.
Lyksaligste! - mon Guld? mon Purpur? mon en Krone?
Mon Lavrbærkrandse gav din Lykke større Glands?
Ney! siger Celadon - Ney! - med vemodig Tone
Du sukker, vise Siæl! bedaares du af Sands?
Hvem er da lykkelig, naar selv den Vise knurrer
Mod Skiebnens Karrighed? - naar den Lyksaligste -
Men billigt Suk - Hør hist, hvor Turtelduen kurrer,
Og husk, at Celadon er ikke skabt af Snee,
For Cloris sukker han - O Skabnings vise Orden!
Fra Celadon til Myg vil alle parre sig.
8 Selv Adam, hellig, viis, Gud lig, Regent paa Jorden,
Er først i Evas Arm fuldkommen lykkelig.
O ædle Drift! - o Baand! - o søde fælleds Tykke! -
O Følelse! - o Liv! - tie Muse, nu om Roe,
Roes ikke Eenlighed! søg Pynten af vor Lykke,
Hvor Elskov, Overleg og Himlen samler Toe!
Jer nevner Musen ey, I alt for svage Siæle,
Hvis Drift var ureen Lyst og kort Begierlighed -
Og Satyr give dem et billigt Eftermæle,
Som har kuns Guld og Rang til Baandets Øyemed!
Men hvor en hellig Ild i rene Flammer brænder,
Som Dyden tændte op, og Døden slukker ud:
Lyksalige! - hvor To fremrakte glade Hænder,
Som sammenbandtes af Forældre og af Gud.
Lyksalig Ebbesen, som fik Din Christiane
Til Lykkens største Pant af Himlens egen Haand!
Lyksaligt Brudepar, som midt paa Dydens Bane
Blev knyttet evig fast med Elskovs søde Baand.
Skue, Muse! føl og syng om søde Turtelduer!
Siig mig, hvor dette Par? - dog, her faldt Dekket ned -
Naar skildrede en Pen saa rene Elskovs Luer?
Og hvem kand oversee saa stor Lyksalighed?
Hun fik en værdig Mand, og Han en værdig Mage.
Naturen lover selv en talrig Efterslægt.
To Ønsker har kuns Sted; thi hvad er meer tilbage,

END LYKKENS STADIGHED, OG HIMLENS VARETÆGT?
E.

9

Sørge-Sange i Christiansborgs Slots-Kirke den 18de Martius 1766 da Kong Frederik den Femte skulde føres til sit Hvilested

FOR DEN FØRSTE PARENTATION

UNDERSAATTERNE
Chor.

O Skræk! hvad seer jeg her? - den Mægtige i Norden
Er falden - Stille Sort, du Vidne til vor Nød,
Og du vort Suk fortæl Indbyggerne paa Jorden,
At Frederik den Femte - ach! at Han er død.
Kuns du o Himmel maae ey see os græde;
Bort Glæde bort! - vort Tab beriger dig;
Men skiælv forladte Jord! - Vor fælleds Glæde,
Vor Frederik var - ey bestemt for dig.

EN UNDERSAAT

Ach! bange Hierte,
Det er forgiæves
At du med Heftighed nedtrykkes og ophæves.
Du kan vel føle, hvad der saarer,
Du kan vel føle til din Smerte:
At skildre den, staaer ikke i din Magt.
Selv Øyet søger frygtsom Skiul i Taarer,
Og tør halvblendet ey betragte
Den Grav, hvori dets Fryd er lagt.
Og Tungen, skiælvende ved det, som Øyet seer,
Tør neppe sige sagte:
Min Frederik, Han er - ach - ikke meer.

Arie.

Ægyptisk Mørke skiulte Norden;
Afgrunden aabnede sit Skiød;
Døds-Domme brøltes ud med Torden,
Og Lynild viiste Skræk og Død:
10 Da streed jeg med afbrudte Sukke
Mod Himmelen, som vilde slukke
Den Soel, som glædte Cimbrien.
Men nu mit taareblendte Øye
Seer smagtende op til det Høye,
Nu øyner jeg min Soel igien.

Chor.

Vor Hoveds Krone er affalden; vee os nu! thi vi have syndet.

FOR DEN ANDEN PARENTATION

RELIGIONEN

Som Egens tætte Skygge
Giør Nattergaler trygge
For Ørnens Kløer og Slangens Braad;
Som Plads-Regn ikke giør dem vaad;
Og Solens alt for stærke Heede
Selv ey kan trænge til der Reede:
Saaledes giorde Frederik mig rolig;
Hans Hierte var min Tempel og hans Land mit Slot;
Han skiulte mig for frække Aanders Spot;
Han skyggede for Overtroens Heede,
Og var en trofast Muur mod bittre Fienders Vrede;
Men hvem forstyrrede min Boelig?

DYDEN
Arie.

Som Klippen staaer, skiønt Bølger, Storm og Torden
Forbittred' rasend' støder, hviner, slaaer;
Som Solens Gang, og som Naturens Orden;
Kuns ved sin Skabers Almagts Bud forgaaer:
Saa stod min Frederik, min Klippe og min Styrte,
Hvem rokkede dens Grund, Jehova, uden du?

11

UNDERSAATTERNE
Chor.

Græd Dyd, men ey for dig; du giorde kuns et Bytte:
See op til Christian: din Klippe staaer endnu.

FOR DEN TREDIE PARENTATION

FREDEN

Da Vester-Havet brusede med Torden,
Og Tydsklands Bierge svømmede i Blod;
Da Ild og Luft og Hav var enige med Jorden,
At være mig, sig selv og Himmelen imod;
Da flygtede jeg hen
Til Frederik i Norden,
Og fandt udi hans aabne Arme Skiul igien.
Hans Slot var mit Paulun; Hans Navn min Ære.
Hans ædle Hierte var min Sikkerhed.
Trods blodig Lorbær-Krands stod Olie-Greenen færdig
At pryde Frederik, som han var værdig; -
Men ach! jeg synker ned,

Cypresser, ach Cypresser skal det være!

LYKSALIGHEDEN
Arie.

See du, som Slaget ikke rører,
Og døm fra det du seer og hører,
Om vores Sorrig er for stor!
See Nordens Fryd og Cimbrers Glæde
Omhyllet med et Sørge-Klæde,
Og selv Lyksalighed i Flor.

UNDERSAATTERNE
Chor.

Ja vi, som Slag og Smerte rører,
Vi sukker mere end man hører,
Og føler mere end man troer.

12

EFTER DEN TREDIE PARENTATION

VIDENSKABERNE

Kan Viisdom selv ey holde Taarerne tilbage,
Og er Fornuftens Slutninger for svage?
Har Alderdommen, har de Viises Røst,
Har selv Naturens Stemme
Og har Erfarenhed ey nogen Trøst,
Hvorved vi kan vort Tab forglemme?
Ney bryder Taare-Kilder bryder,
Og vider, at hvor Pligt og Troeskab byder,
Og hvor en Konges Død er Grunden til vort Suk,
Er Taarer selv en Ziir for Videnskaber;
Men nu, vor Frederik er det vi taber,
Nu, ach! nu er al Klage smuk.

Arie.

TAALMODIGHED

Græder Nordens Nationer;
Lader Suk og Jammer-Toner
Stige op mod Himmelen.
Flyder, flyder salte Taarer,
Slig et Tab kan fordre Graad.
Men selv Fryd var ingen Brøde,
Thi er Frederik blant Døde,
Lever Christian igien:
Og den samme Gud, som saarer,
Giver Lægedom og Raad.

DE AFSKEDSTAGENDE UNDERSAATTER
Chor.

O matte Skræk! - vi gyse - Tungen stræber
Forgiæves at oplukke vore Læber.
Forgiæves hæves Hiertet for at see
Sin Skat endnu engang blant Levende.
Fornyede Taare-Strømme blender Øyet,
Oplivet Smerte døver Sands og Siæl.

13 Vor - Gud! - vor Siæl og Hierte er nedbøyet; Vor Konge - ach - vor Fader - ach - Far vel!

DA DEN HØYSALIGE KONGE BLEV UDFØRT
Motetto med Klage-Sange.

Chor.

Job. 30,31.

Vor Harpe er bleven til Sorrig, og vor Orgel til grædendes Lyd.

Solo.

Hold Taare op at trille,
Og du vor Cithar - stille!
Nu bæres Kongen bort
Til Graven -

Chor.

Nu bæres Kongen bort til Graven.

Chor.

Begr. 5,17.

Derfor var vort Hierte svagt; derfore ere vore Øyne formørkede.

Solo.

Lad det forgrædte Øye
Sig end engang fornøye,
Vi seer vor Frederik
Ey meere. -

Chor.

Vi seer vor Frederik ey meere.

Chor.

1 Kong. 3,6.

Han vandrede for dit Ansigt i Sandhed og Retfærdighed, og i Hiertets Oprigtighed mod dig.

14

Solo.

O Ynk! - saa bær da Norden
Din største Skat til Jorden!
Op Cimbrer følger med
Og klager! -

Chor.

Op Cimbrer, følger med og klager! -

Chor.

Psalm. 145,7.

De skal udbrede din store Godheds Ihukommelse, og synge med Fryd om din Retfærdighed.

Solo.

Viis, Naadig og Retfærdig,
Dig og Din Throne værdig! -
Tag disse Navne med
I Graven -

Chor.

Tag disse Navne med i Graven.

Chor.

Zach. 11,2.

Hyyl Fyr; thi Ceder er falden - Hyyler Basans Eeger; thi den største Skov er nedfalden.

Solo.

Farvel vor Døde Glæde!
Vi kan ey meer end græde, -
Tag disse Taarer med
I Graven -

Chor.

Tag disse Taarer med i Graven!

15

Chor.

Psalm. 112,6.

En Retfærdig skal være til en evig Ihukommelse.

Solo.

Hold Taare op at trille,
Og du vor Cithar - stille!
Nu bæres Kongen bort
Til Graven -

Chor.

Nu bæres Kongen bort til Graven.

Tanker i Anledning af Frøken Sophia Dorthea v. Holstein's Dødsfald (1768)

DEN Aand, for hvilken Dødelige blegne,
Mord-Engelen stoed over Cimbrers Egne -
Teutonen skialv - og Odins stolte Sønner,
Fornedrede der Helte-Sprog til Bønner -
Tie tusinde laae ved Machaons Fod -

Faae vilde viise - ingen havde Mod. -
Skioldungen selv fandt ingen Smag i Ære,
Hvortil han intet Vidne kunde være, -
I gyldne Kiæder hang den Riges Hierte
Og Slaverie var alt hvad han begierte -
Den Kiælne frygtede den kolde Jord. -
Og Frækhed skialv, thi Gud kan holde Ord. -
Det andet Tross, een Sværm af halve Siæle,
Som skilles kuns fra Fæe ved Gang og Mæle,
Krøb sagte bort, - i Haab at Kiæmpens Øye,
Saa skarpt det var, ey mærkte dem saa nøye -
Han saae dem, men udstrakte ey sit Sværd
Af alle dem var ingen Døden værd. -
16 Da saae jeg Dydens Billede fremtræde -
I Øyet spilled Majestætisk Glæde -
Ey kied af Livet, men til Døden færdig. -
Til Throner og til Herrens Alter værdig
Usminket yndig og usminket from,
Var den Heltinde, som jeg synger om. -
Men ach! - min Sang! - det matte Hierte stræber,
At trænge sig til uopladte Læber -
Lad Taarer skildre! - dybe Suk skal sige,
At knap Naturen kiendte Hendes Liige -
Men Øye tael, hvad Sorg min Pen forbød. -
Siig Himmelen! - Siig! - ach! at Hun er død.
Men du Tyran, ubøyelig ved Taarer,
Som slaaer kuns hvor du mange Hierter saarer,
Og du Barbar, som graadig til dig river
De Dydige, som Himmelen os giver, -
Siig Grunden til dit Valg! - Og hvi din Lyst
Kuns mættedes ved Blod af Hendes Bryst.
De Viise spurgte jeg, og dem, som Jorden,
Har sadt til Regler for det Heeles Orden:
Hvad Led det var i Verdens store Kiæde
Som knytter Graad umiddelbar med Glæde? -
Og hvi det kommer at hos Mennesker
Det Gode til det Onde Aarsag er? -
En gammel Harpax lever sig til Plage,
En Dydig døer i sine beste Dage. -
En Tidsel groer, - en deylig Rose falder. -
Fortred og Laster krones kuns med Alder. -
Siig du, som veedst, at alt sin Aarsag har,
Om Laster sundt; om Dyd forgiftet var?
Men Skiæbnens Børn, I Zenons viise Daarer
Opblæste smaae, som nægte Jorden Taarer,
Og os til Trøst kuns denne Sætning lære:
Nu er det saa, og saadan skal det være! -
Hvem skrev den Dom, og hvilken Moders Haand
Har knyttet sligt et ulyksaligt Baand?
Men siig Socrat, hvad Løn kan Dyden vente?
17 Er Suk og Taarer det, som den fortiente?
Tyrannen elsker Slaven som adlyder. -
Hvor var da den, som bød og straffer Dyder?
Men Mørke taler, Lov og Evighed,
Er al den Trøst, det Intet, som I veed! -
Da steeg min Siæl; høyt bag Naturens Skranke,
Blandt Evigheder svimlede min Tanke. -
Og hvor man giennem Natten glimter Straaler
Et uskabt Lys, som Cherub neppe taaler;
Der søgte min forvovne Siel at see,
De Baand, som sammenknytter Tingene. -
Forvirret trængte mit forgrædte Øye,
Igiennem mørke Virvler til den Høye. -
Her laae de Rulder, hvori Almagt skriver;
Den store Bog, som uforandret bliver. -
Jeg saae at Verdner flyede for de Bud

Som tordnede fra Bogen og fra Gud. -
Da var det, hellig Skræk betog mit Hierte
Jeg skialv. - Forvovne, siig, hvad du begierte!
Hvo var den Orm som dristig torde krybe,
Op til det Høye og besee det Dybe?
Alviisdom talte. - Almagt svarte Ja. -
Hvi taler Støv? - hvi svarer Ormen da. -
See og fortæl! - men Glædes Taarer rinde -
Jeg saae! - mit Øye kiendte min Heltinde -
Som Orion! - men tier matte Toner, -
Hun var - Hun stod, som Brud hos sin Forsoner;
Tie matte Graad! - thi heele Himlen leer: -
Og vor Heltinde græder aldrig meer. -

18

Sørge-Digt over Frue Rahbek (1768)

O! Viisdoms Dyb! hvori Cheruber svimle,
O Vei! hvis Maal kun den Alviise veed,
Og Du, o Skræk for alle skabte Himle!
Du aldrig skaanende Retfærdighed!
Tør Støvets Broder med et dristigt Øie
See op mod Lyset? - Tør han see sin Gud?
Og tør vel Leeret trætte med den Høie,
Og spørge ham om Aarsag til hans Bud?
Ja Lys! som Englers Øine neppe taaler,
Lad min forvovne Siel beskue Dig; -
Thi bittre Taarer brække Dine Straaler,
Og Dødens Skygger giør Dig taalelig;
Min Aand er knust - det bange Hierte banker,
Og hver en Nerve føler Vredens Dom.
Hvor skal jeg da henvende mine Tanker,
Om ei til ham, hvorfra min Smerte kom?
Tie! kiælne Harpe! thi min Aand vil høre
Den Røst, som Himle flye, og Dommens Røst,
Hans Torden være liflig i mit Øre!
Og Verdener skal falde mig til Trøst -
Hist, hvor Chiddekel ned mod Træet strømmer,
Derhen, min Aand! at høre Skræk og Død;
At Naaden tordner, og at Gud fordømmer -
Hør det! og kald det Lindring i Din Nød. - Døe! Mand! saa sagde han, som skabte Jorden,
Og al Din Afkom smulre bort i Støv.
Da bad Naturen mod den strænge Torden;
Men ingen hørte - Naaden selv var døv. -
En evig Lov gik ud fra Dommens Troner,
Som selv Al-Godhed ei kan slette ud -
Hvorfor det største Offer ei forsoner,
Som dræber Alt, endog hver Jordens Gud.
Forgiæves spreller Du mod Dødens Smerte,
Og krymper Dig, naar Du skal klædes af.
19 O Mand! som glemmer Herren i Dit Hierte -
Og Du! skal døe, og glemmes i en Grav.
Forgiæves byder Croesus Millioner;

I Guld nedgravet er hans Kiød kun Høe;
Selv Jordens Guder paa de største Troner
Er Adams Slægt, og fødes for at døe. -
Forgiæves skinne jordiske Gudinder,
Som Stierner; thi og de skal slukkes ud,
Det er kun Væirlys, som i Hast forsvinder,
Og hendes Døttre, som fortørnte Gud;
Forgiæves stoler hiin paa sine Kræfter;
Forgiæves denne paa de unge Aar;
Det er ei Ting, som Døden spørger efter,
De ere Støv, og Støv er det, den slaaer.
Kan Dyder da? kan Millioner Taarer?
Kan Guld og Rang og Ungdom ei befrie?
Hvi sukker da formastelige Daarer
Mod Himmelen? og hvad begræde vi?
Vi vil - men flyder! flyder Taare-Floder?
Ak usle Trøst! som kom af andres Nød;
Høit vil jeg græde - Ak! hun var min Moder,
Hun var det - Himmel! og nu er hun død.
Men tænk ei, Jord! at jeg alleene taber,
Og Du! som elsker Dyd, og Du! har tabt:
Til Ziir for Dig, til Ære for sin Skaber,
Til Dyden og til Døden var hun skabt.
Blodtørstige Tyran! Dit skumle Øie
Saae ei paa Rosen, da Du slog den om.
Ung var hun, yndig, elsket af den Høie,
Sin Næstes Fryd, sin Skabers Helligdom.
Hun faldt! Hvi gik ei Solen her tilbage?
Hvi frelstes hun ei nogle Aar endnu?
Høit vil vi græde - billig er vor Klage.
Hvor haardt! hvor haardt! o Herre! straffer Du;
Og Du! som nu har tabt Dit halve Hierte;
Foreen Dit Suk med mit, opløft Din Røst! -
Hør den, o Jord! o Himmel! hør vor Smerte!
20 Du sendte Sorgen, send os nu Din Trøst. - -
Hvo førte mig til Trøstens sande Kilde?
Og hvilken salig Aand erindrer mig,
At den Alviise aldrig handler ilde,
Og at min Klage var formastelig?
Skal jeg uskiønsom knurre mod din Glæde?
O Salige! og sørge, naar Du leer? -
I stille Skygger sagte vil jeg græde; -
Og fælde Taarer, som Du ikke seer;
Thi var ei Himmelen Din rette Boelig?
Og hvem belønner Dyden, meer end Gud?
Der lever Du ufristet, glad og rolig,
Og Engle kalde Dig Din Skabers Brud.
Du er lyksalig - Vi, som blev tilbage,
Kuns vi har tabt ved Din Lyksalighed;
Tilgiv os da; tilgiv os denne Klage;
Og om vi længes efter samme Sted.

Et Glimt fra Tiden ind i Evigheden ved Frue Geheimeraadinde von Schulins Hvilested, den 18 Junii 1770

O Nat, da ey et Gran gav Gjenskin af den Høye!
Da Godhed ey fandt Støv at hvile ved! - -
O Svælg af Lys, da Herrens Øye
Kun mødte sig i bundløs Evighed!

Ufatteligt! - og Vi! - - - Hvad var vi, før Alfader
Udstrøede Verdners Sæd - en Haandfuld Gran
Indsprengt med glimrende Monader -
I dette Svælg, der var saa stort, som han? -

Nu svævede hans Aand - nu tålte Magtens Stemmer,
Og Soele Kredse viklede sig ud - -
21 Nu blev en Jord - - og af dens Gj emmer
Opstod et Støv - OG DETTE LIGNER GUD! -

DEN EVIGE! - - DEN GUD, SOM SOLE-KREDSE PRISE,
FORDI DE HVILE I HANS HØYRE HAAND!
O Tanke, kom at undervise,
Kom at opløfte vor nedslagne Aand! -

Hvor let opsvulme vi, naar i ubrekket Orden,
Held møder os paa Held, og Lyst paa Lyst? -
Hvor let naar Himmelen og Jorden,
Adlyde Vink af Ønsket i vort Bryst? -

Da see vi kun os selv - - men mørke Evigheder,
Da selv vor Jord var ey et Gran endnu! -
Da, naar vor Sjæl bortsank i eder,
Da kom den først Al-Godheds Magt ihu. -

Hvor let nedtrykkes vi, naar mørke Himle brøle,
Og Slag i Slag paa alle Sider slaaer? -
Naar Ønske, Haab, og hvad vi føle
I Skjebnen steds en afsagt Fiende faaer? -

Da see vi kun vor Nød - men Evigheders Fader,
Og du som bødst et Støv at ligne dig! -
Hvad Himmel og hvad Skjæbne skader? -
Hvad skrekker den, som er Alfader lig?

O Tanke! Salige, hvis Tab vi nu begræde,
Du fandt dens Trøst, og Vægten af dens Bud;
At tænke paa sit Støv i Glæde -
I Modgang paa sin Lignelse med Gud.

I Jordisk Høyhed nær Gudinderne paa Jorden! -
Hvor stort, at staae ved Siden af SCHULIN! -
I Fryd! - den Mand, hvis Aske Norden
Velsigner; og hans store Sjæl var din! -

22

Ham værdig nød du da, hvad Ære sielden nyder,
Naturens Sødhed og Alfaders Fred;
Og Frugten af de reene Dyder,
Som kun bestemmer vor Lyksalighed. -

Men Lykkens største Glands formaaede ey at blende
Din Sjæl - Og i din Kreds af Fryd og Pragt
Fandt du dig selv - glad ved at kjende
Dig, din Oprindelse, og Godheds Magt.

Da kom den fæle Skye, og Slaget traf dit Hjerte.
Han døde, den som boede i dit Bryst. -
Nu overiilte dobbelt Smerte
Den Sjæl, som var fortroelig med sin Lyst. -

Dog stod du tryg ved Dyd - og det du aldrig glemte,

Erindring om den større Salighed,
Som Verd'ners Skabere bestemte
Til Støvet, som han vilde lignes ved.

Som Klippen svulmer ey ved Middags-Soelens Heede,
Og falder ey skjønt Hav og Himmel slaae,
Saa kan dit Venskab og din Vrede,
O Jord, ey rokke dem, der tænke saa.

Nu glad og tryg i Kreds af evig reene Dyder,
O Salige, forsmaaer du Jordens Lyst
Og Suk - de, som Naturen yder -
Selv Sønnens Graad kan neppe naae dit Bryst.

Du seer ham, ømmeste blant Mødre, fra det høye -
Din Efterladtes Smerte - og du seer
Med salig Vellyst i dit Øye,
At Dyd og Ømhed rundt omkring ham leer.

23

Saa synker all din Sjæl i evig evig Glæde,
Saa døer dit Øye i Algodheds Magt -
Saa smiler du mod os, som græde
Ved Graven - der, hvor kun dit Støv er lagt.

Philet en Fortælning (1770)

Die Götter, die jetzt lachend mit euch ziehen, Bereuen ihr geschencktes Glück. -

Ramler.

ELHØY, DEN 16. SEPTEMBR. 1770

»TRÆT er min Siel - - forfulgt af Frygtens blege Skygger,
Sank den tilsidst ved dig,
Du steile Muur, som bange Kummer bygger
Imellem Haab og sig. -
See! - standser ei min Graad? - mit følesløse Hierte
Slaaer ordentlig og svagt -
Stivt seer mit Øie Trudsler, Trøst og Smerte
Med lige stor Foragt. -
Lad Dyder Haand i Haand og zittrende og blege
Gaae mit Paulun forbi! -
Lad kaade Fauner og Sirener lege
I heslig Harmonie! -
Lad Slangen hvisle Søvn og lad Orcanen brøle! -
Mon jeg fornemmer det? -
Jeg! - som forhærdet neppe meer kan føle
Mit eget Aandedret!« -
Saa var det, at Philet bedrog sig - thi hans Klage,
Og Taaren kom igien;
Og dobbelt stærk kom Smerten snart tilbage
Til Dydens ømme Ven. -
Philet var stor blant dem, som føde sig med Taarer,
Som skiælve for at lee,

24 Som see kun Jammer, lasterhafte Daarer,
Og Ulyksalige. -
»Ak!« - raabte han igien - »hvor er da varig Glæde? -
Hvor er Lyksalighed? -
Hvor er en Ting, som Dyder ei begræde,
Og ikke blues ved? -
Ophøi Dig, Du hvis Siel er nøisom, god og roelig,
Og kald Dig lykkelig! -
Ha! - viid! - den luurer bag Din trygge Boelig,
Som skal forstyrre Dig.« -
Her overiilte Harm den fromme Sangerinde. -
»Vaagn af din onde Drøm,
Forvovne«! - raabte hun - »At Sandhed vinde,
Kom! - Følg mig, see og døm!« -
En Kreds - - - Men Iris laan mig Farver til en Scene,
I hvilken Smertens Ven
Forglemte sig! - Laan mig din Ild, Camoene,
At jeg maae skildre den! -
En Kreds af sølvgraae Mænd fandt en ærværdig Hvile,
Hist, hvor vor glade Tid
Har seet Naturen saa fortroelig smile
Mod Viisdom Konst og Flid -
Hvor Elhøy reiser sig, og stolt og venlig byder
Den trette Vandringsmand,
At undre sig paa hvert et Træ, som pryder
Det nyelig skabte Land;
Der laae de - reene Smiil brød frem af hvert et Øie,
At stride mod Philet;
Og tvang hans Suk, og syntes at fornøie,
Blot ved at blive seet. -
Thi Elhøys Top er ei saa smuk, naar Solen daler,
Og venlig kysser den;
Som Nøisomhed og Sielens Hvile maler
Hvert Træk af Alderen.-
Langt borte hylede Bacchantens vilde Glæde,
Og langt fra dette Sted
Skreg Overmod, - men Viisdom var tilstede,
25 Og tryg Fortroelighed. -
Og du, de Viises Steen, som alle Daarer søge,
Ved Vold og Sviig og Konst;
Snart under Trældoms Aag, snart ved at spøge,
Og alletid omsonst;
Lyksalighed! - din Glands nedlod sig at besiele
Et kun uskyldigt Folk;
Hvis jævne Træk, hvis uafmaalte Mæle
Var nøgne Dyders Tolk. -
En kaldte smilende sin Ungdoms Sveed tilbage,
Og syntes ung igien. -
En anden saae til sine sidste Dage,
Og priiste Skaberen. -
En sang sin Helbreds Lov - En viiste stolte Mærker
Af et arbeidsomt Liv -
En fandt i Konst - En i Naturens Værker
Et værdigt Tidsfordriv. -
Snart taug den hele Kreds, imedens en forklarte,
Besielt af himmelsk Fryd,
Hvor naadig Gud i Nødens Tid bevarte
Ham eller og hans Dyd. -
Snart slog man Haand i Haand forundret ved at høre,
Hvor farlig Krigen er;
Hvor meget ont dog Mennesker kan giøre
Mod andre Mennesker. -
Snart saae man halv med Frygt til hine Trængsels Dage,
Og man bespurgte sig,
Om Trældom ei kan kaldes Lande-Plage,
Saavelsom Pest og Krig? -

Saa kom et Glædes-Raab - »O lykkelige Tider,
Hvori vi leve nu! -
O Gud!« - saa raabte man - »Gud, som omsider
Kom sine Børn ihu!« -
»Hist« - stammer een, som taus alt længe havde peget -
»Hist bag ved Stakkene,
Opreiser jeg mit Huus - det er mit eget,
Alt, hvad i der kan see.« -
26 »Hist« - er en andens Svar, og af de blege Kinder
Sneg sig en Taare ned -
»Hist boer min Søn - min elskte Søn, og finder
Sit Leve-Brød i Fred.« -
»Gud« - raabte man igien - »det Godes Giver høre
Vor Bøn, og lønne Dig,
Du store Mand, hvis Lyst det var at giøre,
Vor Stand saa lykkelig!« -
Saaledes kom Natur, Uskyldighed og Glæde,
Usøgt til hvert et Bryst,
Og hver en Mund - I en usynlig Kiæde
Hang Lyst ved anden Lyst -
Men rundt omkring dem loe Naturen - Stolt udbreder
Den her sit Seiers-Tegn,
Sin Rigdom; og dens unge Herligheder,
Groe stærkt i Elhøys Egn -
Lad andre synge dig, guddommelige Orden,
Dig altings Skabere,
Som her frembyder hver en Skat i Jorden
Til de Lyksalige! -
Den Viise forske blant de skiulte Drive-Fiære,
Som bragte dig i Gang,
Arbeidsomhed! - og synge dig til Ære
En oeconomisk Sang! -
Thi Vellyst bandt min Siel til hine grønne Høie -
Vær mig et helligt Sted,
O Plet, hvorfra Philets henrykte Øie
Fandt Jordens Herlighed! -
Et rudret grønt med Guld igiennemvirket Teppe,
Som jævnt udstrakte sig,
Bar dig, Naturens Skat - det syntes neppe
At kunde bære dig -
O Frugt, og anden Frugt, og hver med Forskiel prægtig,
Som holdt og fordrede
Den hele Siel! - O Skabning, som almægtig
Omstøber Hierterne! -
Snart vandrede Philets umættelige Øie
27 Langs med en kroned Rad,
Af Skovens unge Børn, som venlig bøie
Sig sammen - Blad til Blad. -
Snart trængte sig et Lys, forbi den tette Skygge,
Og pegte myndig paa
En talrig Hiord, som pustende og trygge,
Og dybt i Kløvret laae. -
Her sneg sig et Christal, forfulgt af Solens Straaler,
Bag ved et Bierg af Høe;
Og hist forsøgte Lilljer og Violer
At skygge for en Søe. -
Her stod endnu og hist endnu en enkelt Trave,
Ei for sin Ringhed glemt
Af Eieren, som sildig først kan have
Sin store Forraad giemt;
Men til et Vidnesbyrd for dig halvgyldne Slette,
Som synes nu saa bar,
Gav Hændelsen Philet det Vink at giette,
Hvor stor din Rigdom var.
Dog agter han det ei; Thi bag ved Sletten leger
En Flok af kaade Lam,

Rundt om sin Væder, som forgieves bræger,
At den skal følge ham. -
Nu triple de - hvor hist den tynde Røg opstiger,
Hist under Skyggerne
Veilede de Philet, som henrykt sniger
Sig med de Skiertsende. -
Dog glemmer han dem snart - En net, ukunstled Boelig,
Beqvem og vel forseet
Med Alt, og varig bygt, og reen og roelig,
Henrykker nu Philet. -
Her saae han Nøisomhed hos Velstand - Flid og Orden,
Hos dydigt Tidsfordriv -
Og dig o Fred - »O!« - skreg han - »har da Jorden
Et saa lyksaligt Liv?« -
Alt trak den mørke Skye sig langsomt fra hans Øie,
Som stivt og aldrig met
28 Forfulgte hver en Skiønhed, som den Høie
Tilbyder Mennesket. -
Han fløi fra Gaard til Gaard, som her adspredte dele
Opmærksomhed og Lyst -
Snart kom et Hegn, en Lund, og snart det Hele,
Tilbage til hans Bryst. -
»Nei« - raabte han tilsidst - »Nei, lykkelige Gamle,
I, som en Drøm, maaskee,
Her - og just her? - i Dag har vildet samle
Til min Forvirrelse! -
Jeg veed - Jeg føler det, at Jordens største Glæde
Er Ufuldkommenhed. -
Tilstaaer mig, hvad det er, som I begræde,
Og hvad i skielve ved«! -
»Vi? - - -« svarte man - og en, udmærket ved sin Alder,
Begyndte strax igien:
»Glemt er det Ord, som du tilbage kalder,
Du Smertens mørke Ven. -
Tre Vintre var det nu - Da saaede vi med Smerte,
Og høstede med Graad -
Da skalv vi - Frygt tillukte selv vort Hierte,
For Haab og Hielp og Raad. -
Thi Trældom var vort Liv, og Tidsler bar vor Ager,
Og selv Velsignelsen
Forsvandt som Dug - Vi skreg - og vore Klager
Fandt ingen mægtig Ven.
Men hist! - det store Huus - der - tæt ved hine Rader
Af Træer - der boer en Mand -
O Gud! - og hvilken! - Armods Ven og Fader,
Skiønt af saa høi en Stand! -
Han - see min Taare nu! - han er, som alle sige,
Og, som vi let kan see,
Saa stor, - saa vigtig for det hele Rige,
Som her for Bønderne -
Først, ypperst, viisest og oprigtigst i at raade
Til Landets Gavn og Lyst;
Og stor i Guds og i Monarkens Naade,
29 Og i de Danskes Bryst. -
Ei Pragt - Ei Ærens Tegn forblinde mig - Desværre,
De pryde faae, som Ham. -
Thi ak! hvor mangen vel saa prægtig Herre
Giør sine Klæder Skam! -
Dog Magt at giøre vel, som Himlen her forener
Med Lyst - er, som jeg troer,
Saa vigtig, at den Beste først fortiener
Ved den at kaldes Stor. -
Men elskte Billede! - hvorhen? - hvor langt bortriver
Du dog min hele Siel? -
Hvad er min Roes? - Ak! - dens Undskyldning bliver,
At jeg har meent den vel.« -

Her taug den sølvgraae Mand, og saae sig om at nyde
De andres tause ja -
Og fandt den Tanke, da han saae det flyde,
Som han begyndte fra. -
»Troe mig, o Fremmede, den Graad du seer er Glæde«! -
Saa brød han ud igien -
»Af Nød og Sorrig kan vel ingen græde,
Som har saa stor en Ven. -
Thi taalte han det? - Han! - som neppe saae vor Klage
I vort tillukte Bryst;
Og dog halv trakte os til bedre Dage,
Og tvang os til vor Lyst. -
Viid, at det Land du seer var fordum vilt og øde,
Endnu halv skiult i Vand -
Hin store Strækning med den rige Grøde,
Var Kiær og Mus og Sand. -
Uorden, vor Tyran, opslugte Sæd og Møie -
Og, hvad den levnede,
Var andre nok, som med et graadigt Øie
Alt aad i Tankerne. -
Alt Mod - alt Haab forsvandt - Thi om og en utretted
I Flid var Bien lig;
Da gik det ham, som den, der bliver mætted,
Men samler ei for sig. -
30 Den søde Pligt, som man saa sielden overgiver,
Den græd - den skialv vi ved. -
»Din Arv, min Søn« - saa skreeg vi - »ak! - den bliver
Vor Ulyksalighed.« -
Men hist oprandt vor Soel - hvor god og viis og mægtig
Kom han vor Nød ihu! -
Dag, da vi saae ham først! - hvor glimrende! - hvor prægtig -
Hvor hellig er ei du! -
Thi med en vældig Arm omdannede han Jorden,
Og trak dens Skatte frem,
Og Væld af meer - og satte varig Orden
Til at indhegne dem -
Nu saae han smilende vor Glædes Grundvold færdig,
Og saae sig lykkelig. -
Endog i det sin store Skaber værdig,
Som skaber ei for sig. -
»Beboer den,« sagde han, »og eier den og nyder
Dens Frugt i varig Fred! -
Og Godhed giv, at eders Afkom fryder
Sig ved dens Herlighed!« -
Saaledes, skumle Nat forsvandt du fra vort Øie! -
Vi see fra denne Tid
Kun Haab, som steds' velsignes af den Høie,
Og aldrig skuffet Flid. -
Nu glæde vi os ved, langt fra, som før at grue
For Efterkommere,
Som Mangel ei, og Trældom ei tør true
I slig Beskiermelse. -
Hist boer den store Mand, som vil og kan beskytte
Vor Velstand og vor Fred. -
Han er det! - Han! - Vor Grundvold og vor Styrte! -
Hvad skal vi skielve ved?« -
»Ja!« - skreg Philet - som taus alt længe havde grundet,
Halv glad, halv skamfuld her -
»Der er Lyksalighed - Ja - Du har vundet,
Drøm, eller hvad du er! -
Jeg kiender ham - Vor Smags - de bedre Sæders Fader,
31 At i hans Naboe-Lav
Er ingen Torn, og ingen Urt, som skader,
Og ingen aaben Grav.« -
Nu overlod han sig til hele Kredsens Glæde -
»Bort« - smiilte han - »med dig! -

Bort Heracliters Grille! - bør jeg græde,
Hvor en er lykkelig? -
Men hist! - hvo kiender den, som iler hist og stønner,
Og tit slaaer Haand i Haand? -
Han græder - er det en af Landets Sønner? -
O Glæde styrk min Aand! -
Damoet! - - hvad er din Graad?« - - men ak, og ak vor Fader,
Var alt det Svar man fik - Nu kom han - »Ak - vor Græve - Han - forlader« - - -
Og Røst og Sands forgik. - Taus, som en Findlandsk Nat, og mørk blev Glædens Scene -
Nu kom et hylende - Nu flyede den bestyrtede Camoene,
At skiule Taarene. - »Hvad?« - skreg Philet - »o Haab! - Dit sidste Glimt forsvinder! -
Mon jeg græder det? - Jeg! - som afmægtig neppe mere finder
Mit svage Aande-Dret!« -

Passions Oratorium, opført af det saa kaldede Raadhuusstrædets Musikalske Selskab (1771)

Corus.

SLUTTER Forbund mod den Fromme,
Støvets Synd og Almagts Domme,
Himmel, Jord og Helvede! -
Spotter Frekke, raser Blinde!
Stille skal vor Taare rinde
Ved dit Kors, du Frommeste! -
Da Capo.

32

MARIA

Nei! - stille Taare hold kun op at rinde! -
Du lindrer - du berøver mig min Smerte -
Heel vil jeg føle den - heel vil jeg drikke
Din Kalk, o Gud! ... o strænge Gud! ... og døe -
Med Bitterhed har Herren fyldt mit Bæger -
Med al sin Skræk min Siel - o frels - o dræb mig! -
O mig, den ulyksaligste blant Mødre! -
O Søn! - o meer end Søn! - Du døer! - o dræb mig! -
Du døer! - og Gud! - saa jammerligt? - saa haanligt? -

Aria.

Vink af Skræk, som snart forsvinder! -
Dolkstød, som man neppe finder! -
Død! - o kom at frelse mig! -
Ved hvert Pulsslag fandt mit Hierte
Al din Skræk og al din Smerte,
Ei den Roe, som følger dig. -

JOHANNES

Du saligste! - ynkværdigste blant Mødre! -
Dog har mit fulde Bryst og Rum til Medynk? -
Min Ven .. min Broder .. meer end Ven og Broder -

Min Lærere - min Gud - mit Haab - min Frelse -
Min - ak de dræbe ham! - han selv vil døe -
Han kalder ei sin Faders Legioner -
Svagt slaaer det alt, det kierligste blant Hierter,
Hvorved jeg laae og følte himlisk Vellyst -
Alt spiller Døden paa de reene Læber,
Hvis mindste Lyd var Hellighed og Viisdom -
O Juda! - o min Synd! - o Støv! - o Almagt! -

Corus.

Skal Hævnerens Forbandelse
Fortære den Retfærdige? -
Sin Ven vil Jorden dræbe,
Klag Himmel, klag! - og hyl o Jord! -
33 Men du vor Smerte skab dig Ord,
En Lyd paa Støvets Læbe.

JOHANNES

Det er fuldbragt - og hvad? - Afgrundens Verk! -
Død er han! - Ondskab - Helvede, du vandt! -
Men see din Gierning blinde Hob, og skielv,
Og hyl, og flye, og fald, og døe af Skræk! -
See din Velgiørere! - Hvad har du giort?
Død er han nu - dog hvilken himlisk Magt
Var i hans sidste Ord: Det er fuldbragt? -
O Frelsens Verk! - o Liv, hvorom han talte! -
Dag, som Propheter saae! - Haab! - Dog, jeg svimler -
Ak er han ikke død? - Hvor er da Frelse? -

Aria.

Glimt af Haab brød neppe frem,
Førend Natten skiulte dem,
Smerten kom tilbage;
Smerte, som fortærer mig,
Ingen Nat skal skiule dig! -
Evig vil jeg klage! -

MARIA

O Søn! - du fromme, var det ei hans Ord? -
Han kaldte dig min Søn, og mig din Moder -
O Søn! - kom! - dog tilgiv mig dette Suk! -
Du veedst mit Tab - du er ei stor, som Jesus -
Kom! - ei med Trøst - men kom med al din Smerte
Her op til dette følesløse Bryst! -
Laan mig din Graad! - Lær mig din høie Klage! -
Fortæl mig! - er han død? - bør Miriam græde? -

Corus.

Uskyldig var du, god og kierlig,
Og viis, og stor i Magt, og herlig,
Og himlisk, og guddommelig. -
Din Død er nok til Frommes Taarer -
34 Vi, som Natur og Venskab saarer -
Vor Graad er ikke nok til dig. -

JOHANNES

O fandt du det! - et Glimt - en salig Straale
Adspreder meer og meer de mørke Tanker -
O Miriam! - i mit piinte Bryst er Vellyst -
Jeg veed ei hvad - jeg seer ham død - og haaber. -

MARIA

Ja - jeg tilstaaer det - længe streed mit Bryst
Mod Følelser - O, tør jeg nævne Lyst?
Og dog - nu kalder jeg hans Ord tilbage -
Og hvad er det, som leder min Erindring? -
Og styrker den? - og helliger min Tanke? -
Og peger paa den evige Forsoning? -
Paa Juda Løve? - Gud! - mit Syn er Vellyst! -
Min Sæd skal sønderknuse Slangens Hoved. -

JOHANNES

O evig, evig naadig er den Høie,
Som viiste dig et Glimt af Saligheder! -
Og jeg har seet - o saligste blant Mødre! -
Og jeg har seet den Tempel bygt igien,
Som han nedbrød - og jeg har seet min Ven
I al sin Guddom - og med Seier kroned -
Og ved mit Bryst - og Jordens Synd forsoned. -

Aria.

MARIA

Stort er den ømme Moders Hierte,
Stort til en falden Engels Smerte,
Og stort til gode Aanders Lyst. -
Men hvem er stor, som Frelsens Moder,
Og blander Mørkets Svovel-Floder,
Med Glædens Kilder i sit Bryst? -

35

JOHANNES

Dyb og usporlig er den evig Gode,
Men Verd'ner hvile paa hans Vink om Naade -
Et Glimt af Haab fra Gud er evig Glæde -
Hvad er da Støv, at det forvovent knurrer,
Saasnart det, fremmed paa hans Vei til Glæde,
Ei overseer hans Raad og Himlens Vellyst? -
O Salige! - selv i din Jammer salig! -
I Støv - i stille Andagt vil vi vente
Paa Glædens Soel - paa den, hvis Morgenrøde
Oprinder alt - paa vor - paa Jordens Frelse. -

Corus.

Haab og Fryd og Frelse flød
Af vor Skræk og Hævnens Domme;
Og forundret fandt den Fromme
Livet i sin Jesu Død. -
Evig, evig, vil vi prise
Dig, hvis Død vi leve ved;
Dig, du Hellige, du Viise,
Du bundløse Miskundhed! -

Ønske til Jomfrue Cecilia Wormstrup, paa Hendes Fødsels-Dag

FRYD, som Dydige kun smage,
Skiønhed, som ey Aar betage,
Mange og u følte Dage,
Og et evig helligt Ja,
Af en kiær og værdig Mage
Krone dig CECILIA! -
Ingen Vellyst, Ingen Smerte,
Ingen Smiger naae dit Hierte! -
Viisdom styre dine Tanker
I en klog Uskyldighed! -
36 Godhed være selv det Anker,
Som din Skiæbne hviler ved! -
Elsk den Arme! - Ynk den Rige! -
Søg kun Venskab med din Lige! -
Selv vær nøysom muntre Pige! -
Skiærts og syng og dants og spil! -
Og lad alle Daarer sige,
Dem til Haanhed, hvad de vil! -
Skye den Kummer, som fortærer! -
Klag ey strax naar lidt besværer! -
Tænk og føl, før du begiærer! -
Og Algodhed svare da:
Ja! - - - - Ja! -
Fryd, som Dydige kun smage,
Skiønhed, som ey Aar betage,
Mange og ufølte Dage
Og et evig helligt Ja
Af en kiær og værdig Mage
Krone dig CECILIA! -

Recitativ og Aria, siunget den 18. Maj 1771, da det Musikalske Selskab for denne Vinter ophørte

Recitativ.

NATUREN smilte - See! - dens Haardhed smelter
O Soel, for dine Straalers Magt -
Men alle Skovens Sangersker, og alle
Som Godhed gav en Røst - en Lyd til Glæde,
Opløfte sig til Sang om Solens Seier
Og om Naturens underlige Skiønhed -
Og alle Hyrderne, og Landets Døttre
Istemme Glædens Sang, med vilde Toner -

37

Arioso.

Yndige Natur, vi glemme
Tone-Kunstens Lyst og Tvang,
Naar Hyrdindens glade Stemme
Blander sig med Lerkens Sang -

***Recitativ*.**

Og Harmonie! - og du! - og jeg forstummer! -
Thi ensom er jeg - de som elskte mig,
Og de, som hørte paa min Sang, forlod mig,
At glæde sig ved Solen og Naturen -

***Aria*.**

Gylden er, o Kunst, din Lenke,
Men for tung for det vi tænke -
Men for svag til at indskrenke
Hiertets høie Følelser -
Gienlyd, af de Danskes Ære! -
Gienlyd af Velgierninger! -
Sang! - ukunstled skal du være,
Som det Bryst, hvis Tolk du er. -

Da jeg var syg
Beatus ille, qui procul negotiis - Horat:
(1771)

LYKSALIG Den, som langt fra Verdens Larm,
Er ikke riig - ey heller alt for arm
Hvis Siel kan uforstyrret tænke sig,
Og Væsenet, som den bør være lig!
Er Daarens Tilraab - Ærens tomme Skal,
Er Dynger af et glimrende Metal
Er gyldne Lænker - er en kronet Træl
Er Verden os saa vigtig, som vor Siæl?
Hvi sank din stærke Siæl afmægtig ned,
Du første Mand - dybt - til Ustadighed?
38 Hvi stodst du ikke stærk ved Almagts-Haand?
Hvi kom Adspredelser til Viisdoms-Aand?
Thi kun Adspredelser var Siælens Død,
Ved Vredens Røst blev Tankerne forstrød
Nu rave de forvildede omkring,
Blant gode og blant skadelige Ting.

Siel hold din Salighed! - nu har du den!
Men Støvet kalder dig fra Himmelen!
Chimæren sluger Støvet, som du saae!
Nu veedst du selv ey hvad du tænker paa!
Ak! - naar min Andagt - naar min Bøn er varm,
Naar jeg opløftet - høyt - i Naadens Arm,
Udbreder Gud - og føler himlisk Lyst,
Hvi kommer da Dorine til mit Bryst?
Og naar jeg fandt den rene Kierlighed
Den Ild, som ingen Viis tør rødme ved,
Hvi river da en Tanke af Homer
Min Siel fra den Helene, som jeg seer?
Ak! stadig var vor Tanke god og viis,
Og Sielen fandt - og blev i Paradiis!
Thi Eftertanken kiender Salighed
Den finder den men hæfter ey derved.
O Adams Barn! - o ulyksalige!
Hvi søger du da selv Adspredelse?
Hvi svimler du? - See Strudelen! - og skielv!
Betænk! - hvad er saa kostbart, som du selv?
Lyksalig den, som ey den vilde Klang,
Af fulde Glas - og ey Sireners Sang
Ey Guldets Troldoms Røst - ey Klirrende
Af Mordrisk Staal, og ey Herolderne
Ey falske Venners Hvislen - Usles Graad
Kiedsommeliges Gaben - Daarers Raad
Ey stærke Fienders Brøl - ey Svages Skrig,
Berøver Gud - og Lyst - og Sands - og Sig!
Velkommen Gift, som raser i mit Bryst!
Velkomne Harm, som reent fordrev min Lyst!
Og Mangel - du som togst min sidste Ven,
39 Velkommen! - thi du gavst mig, Mig igien.
Som Skaberen kun henter Fryd af sig,
Og uden andres Hielp er lykkelig;
Saa skal jeg ære Ham - og føle Mig
Og glemme Roes - og Guld - og Brøl - og Skrig!

Paa Kongens Fødsels-Dag 1772

VELKOMNE Dag! - og stor blant Nordens Dage!
Og dobbelt stor, og altid meer velkommen
Jo tiere du kommer glad tilbage! -
O Dag, som stolt fortæller dine Brødre,
At det er dig, som skiøn med himlisk Pragt,
Og rig, og mægtig nok ved Godheds Magt
Kom at fornye Velsignelsernes Pagt
Med Norden - og at du har givet
Den Lyst og Haab - dens Store CHRISTIAN Livet! -
Stor er din Roes, o Dag! - og høi og hellig,
Og mægtig er din Vellyst over Cimbrer,
Og drukne giør du dem til Sang og Spaadom!

Til Alfaders Throne trænge
Sikkre Suk fra Danskes Bryst:
CHRISTIAN leve! - leve længe! -

Himlen, os, og Sig til Lyst!

Og har ei Straaler af din Pragt og Glæde,
Har Gienskin af din Roes ei naaet mit Bryst? -
Opfyldt det? - og opvarmet det til Sang? -
Og Ønsker? - mærk, du elskte Chor, og følg
Din Sangerindes Bøn! - og JULIANE -
Og FRIDERIK! - styrk den! - og hør den, Himmel!
40 Stor skal Nordens CHRISTIAN være,
Stor i Viisdom, Magt og Ære,
Stor i Undersaatters Bryst!
Haand i Haand i Thronens Skygge,
Troe, lyksalige og trygge
Skal Hans Børn udbrede Lyst!

Taarer ved Herr Frederik von Arnsbachs Grav (1772)

HER traf han mig - Her i mit fulde Hierte
Fandt jeg den dødelige Piil - -
Kun skrækkelig for Børn! - kun følt af Daarer! -
Seer mig Forsagte! - Seer, om spildte Taarer
Vanære mig! - jeg fandt den uden Smerte,
Og maaler Saaret med et roligt Smiil. -

See, var det ei til Saar, at evig Orden
Bestemte Dødeliges Bryst? -
Den kloge læger dem - men kun den svage
Opirrer dem til Smerte ved sin Klage.
Afvende - svække Taarer Almagts Torden? -
Tilbagekalde Suk forsvundet Lyst? -

Selv denne Kulde - dette Iis, som sniger
Her op til Hiertet med mit Blod -
Det hærder mig - at Solen rødmer - graaner -
At Jorden vakler - flyer - at Livet daaner -
Det smerter ei - og dette Suk, som stiger
Dybt af mit Bryst, er Vidne til mit Mod.

Død ... ARNSBACH død! ... Dag, som saa tavs frembryder,
Du har ei fundet Ham igien! -
Tom er du Dag! - o Du, som var min Glæde
Hvor er du? - ak! - men tie du Drift at græde! -
41 Men siger mig, o I, hvis Taare flyder,
Er Han da død, og har jeg tabt min Ven? -

Saa, at det ædleste, det beste Hierte
Slaaer ikke - evig ikke meer! -
Og Dyd skal aldrig - Gienskin af den Høie
Skal aldrig straale fra det brustne Øie! -
Hvad vil du Taare? - Tie du Tolk af Smerte! -
Kan Suk besiele Mennesket af Leer? -

Ak, kunde Graad, og blodig Graad oplive
Min ARNSBACH! - Asken af min Lyst! -
Men nei! - den Død, som intet kan forsone,
Har alt opreist sin skrækkelige Throne

I Venskabs Helligdom - hvo kan fordrive
Tyrannen af det elskte ... kolde Bryst? -

Nei kun forgieves - kun forgieves flyder
Den hede Graad - forgieves slaaer
Mit Hierte høit - ha nei! - Hvi vil jeg græde?
Nei, synge vil jeg om min døde Glæde! -
Kitharren skal fortælle ARNSBACHS Dyder,
Og tale om Ham med det sidste Aar.

Men reen og høi og ædel skal du være
Min Sang! - saaledes var min Ven -
Hver Følelse - hver Tanke saae man blinke
I rene Smiil - Skiøn, uden Sløer og Sminke
Var ARNSBACHS Siel - usmittet som Hans Ære,
Og aaben for enhver som Himmelen. -

Høi var Hans Siel, og rolig, og fornøiet -
I Fare kiek - i Modgang mild -
I Medgang stærk - i Skygge og i Flamme,
I Venners og i Dødens Arm den samme -
Saa stod Hans Dyd, som Klippen staaer ubøiet
I Storm - og smelter ei ved Solens Ild -

42

Og ædel var Han - øm ved fremmed Smerte,
Betænkt paa Ubekiendtes Vel -
Til Trøst, til Raad, til Rædning altid færdig -
Og aldrig haard af Dyd mod en Ynkværdig -
Selv svages Feil fandt Medynk i Hans Hierte -
Men Dyd var ene mægtig i Hans Siel! -

Hvad vil du Taare? - nu, da Sang opliver
Min Lyst? - vil du da qvæle den? -
Hvi svækkes Harpens Lyd? hvi døer min Stemme? -
Syng høit! ... at andre Slegter maa fornemme
Hans Mod, som Christen og som Helt - Hans Iver,
Som Undersaat, som Broder og som Ven! -

Syng om enhver af de forsvundne Dyder! -
Men ak! - men Angst har qvalt min Aand! -
Død er Han - død ... dog vil jeg ikke græde -
Algodhed tog Ham - syng om salig Glæde! -
Syng høit! - men Hiertet smelter - Taaren flyder -
Og Harpen falder af den svage Haand! -

Haab og Erindring (1772)

HOLD paa dit Nu, min Siæl! Forsøg at smage
Det Øyeblik, som er!
O, bind det Flygtige, hold det tilbage
Med stærke Følelser.
O dette! - det er stort - og reent - ublandet
Med Kummer - varmt af Dyd!
Mon Tidens Fader sender dig et andet

Saa svangert af hans Fryd?
O grib, o føl det, førend det forflyder!
Udbred dig! Hviil derved!
Er Skyggen ævig alt, hvad Siælen nyder,
43 Af sin Lyksalighed? -
Hvi skal den ævig haabe og græde
Sit Gode, - Det den har?
Og kun barnagtig lege med den Glæde,
Som kommer, og som var?
O føl den selv! Her er den! - Hvor? - Forsvundet,
Opslugt er Glædens Nu!
O Lyst! - O Drøm! - O Siæl, hvad har du fundet?
Og hvad beholder du?
Dit store Øyeblik! - Hist see det svømme
Et ubemærket Gran
Blant Milioner, blant de ældste Drømme
I Intets Ocean!
Alt neppe kiendt fra det, som ey har været,
Fra drukne Skialdres Digt,
Udstødt af Skabningen! opslugt! fortæret!
Uigienkaldeligt!
Døe da! - Og selv det falske Gienskin vige,
Det, som fortryller mig!
Thi, ak! Mens jeg betragter det, bortsnige
Titusend' andre sig.
Mød, stands dem! - Men de glide, smutte, bruse,
flye, storme, lyne bort!
Selv til at sees, at nævnes af min Muse
Er Glædens Liv for kort.
Ja, kundskabgridske Siæl, dybt af din Dommer
Nedelted i dit Leer,
Kan du kun see din Vellyst, før den kommer,
Og naar den er ey meer?
Ak! Det Minut, som var betroed at bære
Vor Rigdom i sit Skiød,
Er først, naar det skal holde op at være!
Dets Fødsel er dets Død!
Det smiler, naar det sendes af Alfader
Betynget til vort Bryst,
Det nærmer sig - og flyer! og efterlader
Kun Skyggen af sin Lyst.
44 O HAAB! og du ERINDRING! - Thi kun Eder
Betroer den Ævige
Magt at tilveye Støv Lyksaligheder
Og himmelsk Følelse;
Velgiørende Gudinder! I, som mætter
Den fangne Siæl med Lyst,
O kommer da! og iler, og opretter
Et Tempel i mit Bryst!
Thi ak! mit Hierte higer efter Glæde,
Høyt slaaer det, svulmende,
Mod Lyst, mit Øye frygter for at græde,
O kommer, Himmelske!
Thi Myrthekrandse kan min Muse binde, -
O snart! hvad tøver I? -
Thi høye Hymner har min Sangerinde,
Og Harpers Harmonie.
Bort, ZADOKS sorte Børn! og bort, NERONER!
Og Smertens usle Træl,
Bort HERAKLIT! Forsvind! Thi Haabet throner
I min opfyldte Siæl.
O Riigdom! - Viid dig ud, mit Bryst, at fatte
Den alforherlige
Cherubers Lyst, og andre Verdners Skatte,
Og - Verdners Skabere!
O, hvilket Støv er Guld! - Hvor hastig falmer

Den stolte Daphnes Krands,
Og Epheu, og de seyerrige Palmer
Ved min Gudindes Glands!
O Glands! O Hav af underlige Straaler!
O Svælg af Salighed!
Synk i min Siæl! - heelt! - hvad den ikke taaler,
Det skal den smelte ved!
Thi dig, du Himlens Datter, er mit Hierte,
For ævig helliget:
Og ingen Skye, og intet Spor af Smerte
Skal meer formørke det.
45 Selv, dybt i Mulm, nedtrykt af Himlens Vrede,
Skal dog mit høye Raab
Fremkalde dig af Natten, og tilbede
Din Salighed, o HAAB!
Og dig, ERINDRING! Dig, hvis Smiil omhyller
Den forbigangne Lyst
Med Liv, med Pragt, som ævig nye fortryller
Det aldrig mætte Bryst:
Og dig, som raader for den Graad, som flyder
Saa smeltende, saa reen,
Saa himmelsk ved et Glimt af høye Dyder,
Ved Heltens Bautasteen,
Og ved Velgierninger, og selv ved Smerte,
Ved andre Tiders Skrig, -
ERINDRING! Hekatomber skal mit Hierte
Med Lovsang bringe dig!
Skiøn er du! Stor! Din sølvgraae Tinding pryder
Glands af den Ævige,
Du! Haabets Moder! du - og du tilbyder
Cherubers Følelse!
Men tryg, men elsket, som vort Ildsteds Skygge,
Kiendt, som en Moders Røst,
Men mægtig er din Glædes Lyd; vi bygge,
Vi hvile ved din Trøst.
Og vil jeg bygge - Templer i min Hytte
Trophæer i min Vraae,
Og for ved den, skal paa en dorisk Støtte
Den nøgne Sandhed staae. -
Med Elysæisk Pragt - Ney! bort I Drømme!
Thi paa barbarisk Viis
Skal, (frygt kun ey) skal ingen Lethe strømme
Nær ved mit Paradis.
Og ey det mindste Glimt skal giftig Slummer
Udslette af mit Bryst:
Ey selv et Gienskin af forsvundet Kummer;
Thi dette selv er Lyst.
46 Kun Nag og vrantne Fiender vil jeg glemme,
Du Giernesmilende.
Alt andet skal min Siæl huusholdrisk giemme
Og karrig tit besee;
Og stum af Lyst, som Harpax, vil jeg tage
De gamle Skatte frem
Og ofte tælle de forsvundne Dage,
Og smaaelig veye dem.
O gylden Øyeblik! hvor skiønt, hvor vægtigt!
Hvor stort! hvor fuldt af Gud!
Og dette, vil jeg raabe, hvor almægtigt
Forkynder det hans Bud!
Og hiint! Det stolte! Da det fandt mit Hierte
For snevert og for svagt,
Forlod det mig halvdød af himmelsk Smerte,
Halv qvalt af Dydens Magt.
O siælden Skat! - Fleer vil jeg finde præget
Med muntre Barders Lyst,
Og disse vil jeg smilende, bevæget,

Tit trykke til mit Bryst.
Hiint varmt endnu ved Smiil af Dydens Datter,
Hiint ved fortrolig Klang
Af Bachi Vaaben, hiint af Rabners Latter
Og hiint af Klopstoks Sang!
Og hiint - og hiint - hvi zitrer du min Læbe?
Hvi døde Glædens Lyd?
Og hiint - hvi velte Taarer frem og stræbe
At røve mig min Fryd?
Dog hvem har Sprog - hvem afmaalt Lyd til Eder
I alt for smeltende?
Hvem følte Glimt af Venskabs Saligheder,
Og sang sin Følelse.
Hvad Farve skildrer, hvilket Ord betyder
Det Nu, min Schleppegrell,
Naar Aander blandes, naar en Siæl bortflyder
I en fortrolig Siæl?
47 Hvo kan udvikle Glædens store Scene?
Hvo lærer Mennesket
Hans Taarers Sprog? Hvor er en klog Kamöne,
Som kan fortolke det?
Ney taus og hemmelig skal Siælen nyde
Hvert Gienskin af sin Ven.
Selv ey dets fulde Glands - En Tvil skal bryde
En Skye skal dæmpe den!
Og øm af Vellyst, frygtsom vil jeg stamme
Ak! er han lykkelig?
Er han i hvert et ædelt Træk den samme?
Og - TÆNKER HAN PAA MIG?
Kiøbenhavn den 31te Maji 1772.

Til Herr Berling og Jfr. Godiche paa Deres Bryllupsdag den 9 October 1772

BAG Zembla er et Bierg af Sølv, som stiger
Mod Himmelen - der boer den stolte Kriger,
Indsvøbt i tykke Skyer af ævig Snee,
Og mørk og grum og græsselig at see -
Der throner Soelens Fiende - Han, som strider
Med Livet fra utænkelige Tider,
Der ruster han sig ud til ævig Krig
Mod Haabets Børn, og dem, som glæde sig -
Hans Røst er Storm - hans hule Suk oprører
Afgrunden, og forstyrrer Skibets Fører -
Hans Øynes Vink er Mulm og Nat og Død,
Hans lumske Smiil giør Himlen bleeg og rød.
O flye Natur! Alt seer man ham nedstige
Fra Biergene af Sølv - den Skrekkelige -
Seer ham, hist svøbt i Taage vandrer han
Paa Ryggen af det vilde Ocean -
48 Fra Soelens Bredde kan man alt fornemme
Hans vilde Fnysende, hans Vredes Stemme -
Alt kommer han beredt til Kamp og Krig -
Og Soelen flyer og Glæden skiuler sig -
Naturen blegner, sukker dybt og græder -
Den hyler, sønderriver sine Klæder -

Ifører sig en Sæk, et hæsligt Sløer,
Og stønner, spretter, mattes ud, og døer.
Arbeidets Søn, den stærke Landmand, bæver,
Soldaten puster i de haarde Næver -
Den tykke Junker flyer til sin Camin,
Og Nympher pandsre sig med Hermelin.
Og alle væbne sig mod Kiæmpens Vrede,
Een med Vulcans, og een med Bacchi Heede,
Og alle flye - Den troer sig lykkelig,
Som veed et Sted, hvor han kan skiule sig.
O du, som fandt et Skiul og Liv og Varme
Og Lyst i din Hyrdindes kiælne Arme!
Min BERLING, Du! som er bevæbned med
Den rene Ild af ægte Kierlighed.
Lyksalige! lad Kiæmpen fnyse, true! -
Du smiler tryg ved Amors søde Lue,
En Himmelsk Ild, som tændt af Guders Gud
Ved Dyden selv, kan aldrig slukkes ud -
Og lad Naturen blegne, sukke, græde
Og døe! - Din Ild opliver dig til Glæde,
Den spaaer dig salig Frugt, skiønt Jordens Skiød
Er lukt - og dobbelt Liv, skiønt Pan er død*
O viise Valg! Ja BERLING! Ja den Høye,
Som elsker dig, har selv opladt dit Øye -
Han viiste dig det skiønne Tilflugts-Sted,
Og han velsigner det med Varighed! -

* – 49

Fra forspillet *Landsbye-Høitiden* (1775)

Aria.

JEG sætter min Hat
Saa høit, som den beste.
Jeg yder selv min Skat.
Jeg har, trods hver en Rig,
Nok, meer end nok til mig,
Og noget til min Næste.
Jeg sætter min Hat
Saa høit, som den beste.

Aria.

O fremmede Glæde,
Som klemmer mit Bryst!

O Taarer, som væde
Mit hærdede Øie!
O Glimt af den Høie!
O salige Lyst!
Ja, Himmel, du skiønner
Paa spirende Dyd;
Dit Velbehag lønner
Et Smiil til vor Næste,
Et Vink til hans Beste
Med reneste Fryd.

***Aria*.**

Soel, din Straale fryder
Alle Skovens Fugle.
Kun den blinde Ugle
Føler dig med Smerte,
Og undflyer din Pragt.
Kongelige Dyder
Smelter ædle Siele.
50 Kun en Feig kan qvæle,
Kun det kolde Hierte
Dæmpe deres Magt.

Terzet fra syngespillet *Balders Død* (1775)

DE TRE VALKYRIER
(De ere bevæbnede, som Skioldmøer, og foruden de Spyd, som hænge dem over Skulderen, har enhver af dem et kort Spyd i Haanden. De holde hinanden ved Hænderne og gaae i Kreds, imedens de synge.)

ALLE TRE

Over Bierg, over Dal,
Over brusende Søer,
Utrættede svinger
Valhalliske Møer
De blodige Vinger.
Døer! kæmper og døer!
Er det Budskab, de bringer.

DEN FØRSTE
Ei Sottesengs Qval.

DEN ANDEN
Ei Hunger.

DEN TREDIE
Ei Fængsel.

ALLE TRE

Men Heltenes Længsel,
Men Banesaar bringer
Valhalliske Møer,
Over Bierg over Dal,
Over brusende Søer,
Paa blodige Vinger.

51

DEN FØRSTE

Den bragende Lyd
Af blinkende Spyd
Er min eneste Fryd.

DEN ANDEN

De Døendes Røst,
Det rallende Bryst
Er min kiereste Lyst.

DEN TREDIE

De hvinende Skrig
Ved Kæmpernes Liig,
De kun rolige mig.

ALLE TRE

Døer! kæmper og døer!
Over Bierg over Dal,
Over brusende Søer,
Utrættede svinger
Valhalliske Møer
De blodige Vinger.
Døer! kæmper og døer!
Er det Budskab, de bringer.

I Anledning af den Sal. Mad. Jakobsens Dødsfald i Rondsted den 1 May 1775

O siig mig, du, som med afmægtig Klage
Vanærer Venners Hvilested:
Hvad gavner Graad? - hvo kaldte den tilbage
Fra Nattens tause Bred? -

Strøm Taare! - strøm, som Ild! - tyld al din Varme
I Brystet af det elskte Liig! -
52 Bøy Døden, bange Suk! - og svæk hans Arme,
Du vilde Klageskrig! -

Ak! - ubevæget, kold og døv omspænder
Tyrannen den begrædte Jord;
Som Livets Gud først vrister af hans Hænder
Ved et almægtigt Ord! -

Hvad skal de Taarer da, som intet nytte? -
Og siig mig, hvem begræder du? -

Er det den elskte Salige, hvis Hytte
Guds Vink nedbryder nu? -

See Hende smile fra Cherubers Bolig! -
Mon Hun i Sit Halleluja
Erindrer Støv, hvor Hun alt her saa rolig,
Saa glad løsrev Sig fra? -

Misund dog ey din troeste Veninde,
Den rige Frugt af prøvet Dyd! -
Mand! - Børn! - Slægt! - Armod! - ingen Graad maa rinde
For eders Elsktes Fryd! -

O hvilken Rigdom strømte fra Dit Hierte
Paa al Din Udsigts længste Kreds! -
Veninde! - Moder! - og vi see med Smerte,
At Du est vel tilfreds? -

O Jakobsens - o vor - o alles Glæde! -
Er det den Tak vi yde dig? -
Vi saae din Godheds Løn forud, - og græde,
Fordi den skyndte sig! -

Bort Taare! - men den drypper hed! - den sletter
De best udtænkte Tanker ud! -
Hvad vil du? - tie forvovne Suk, som tretter
Med Godheds viise Gud! -

53

Mon han miskiendte Tiden, da han kaldte
Sin elskte Brud fra Prøvelsen? -
Græd! - bruus! - og siig om Timen, som han valte,
Hvorfor du laster den? -

Halvtretted gik vor Moder dig imøde,
Forhadte, tunge Alderdom! -
Hun saae - hun følte halv din Vægt! - og døde,
Før al din Tyngsel kom! -

Hun nød endnu med Sit halvbrustne Øye
Fuldmoden Frugt af hver en Pligt; -
Hvad Hun forlod var meest ved Hendes Møye
Fuldført, og lykkeligt! -

Mands, Børns og Slægts taknemmelige Taarer
Forfriskte Kilden til der' Vel;
Og tyldte Lyst igiennem kolde Aarer
I Hendes trætte Siæl. -

Saa sank den i en sød og salig Slummer
I Godheds Arm, fra Venners Skiød;
Og efterlod dem kun den ene Kummer,
At Hun saa snart var død. -

Ak seer Du den, Du ømmeste Veninde;
Da see den første gang med Lyst! -
Nyd alles Graad ! - og læs Dit Æreminde
I hvert et saaret Bryst! -

O Armods Trøst! - o Dydens Roes og Glæde! -
Ey Marmor skal Du see! - men meer! -
See ved Din Aske, Fremmede, som græde,
Naar Heltens Arving leer! -

Dog, Du har endt Dit Løb! - Du vandst Din Krone! -
Og kommer ey vort Tab ihu! -
54 Mon Du, i Glands fra Herlighedens Throne,

Kan see Din Grav endnu? -

Hvad vil I da, uædle - spildte Taarer? -
Hvad skal da Sorgens hæse Raab? -
O Salige! - gav dog Din Død, som saarer,
Selv Lægedom og Haab! -

En Død, som Din, beslutte vore Dage! -
Da skal vi glemme Graad og Skrig, -
Og ey forgieves kalde Dig tilbage,
Men glade gaae til Dig! -

Rondsted, den 14 May 1775.

Rungsteds Lyksaligheder. En Ode (1775)

I kiølende Skygger,
I Mørke, som Roser udbrede;
Hvor Sangersken bygger
Og quiddrende røber sin Rede -
Hvor sprudlende Bække,
Snart dysse, snart vække
Camoenernes Yndling, den følende Skiald,
Med steds' eensrislende Fald -

Hvor Hiordene brøle,
Mod Skovens letspringende Sønner,
Og puste, og føle
Den Rigdom, i hvilken de stønner -
Hvor Meyeren synger
Blant gyldene Dynger,
Og tæller sin Skat, og opløfter sit Raab,
Til den, som har kroned hans Haab. -

55

Hvor skiærtsende Bølger
Beskvulpe den Vandrer, hvis Øye,
Snart stirrende følger
Med Helsinges graanende Høye;
Snart undrende haster
Blant Skove af Master, -
Og forsker, og kiender den Fremmedes Flag,
Og glemmer den heldende Dag. -

Hvor eensommes Liise,
Venskabelig lindrende Slummer,
Tit bød en Louise,
Forglemme sin kiærlige Kummer -
Hvor Glæder tilsmiile
Den Vandrende Hviile,
Hvor Rungsted indhegner den reeneste Lyst;
Der fyldte Camoenen mit Bryst. -

Hvor Kummer og Smerte,
Fandt glade dit Aftryk, Du Høye,

Det ædleste Hierte,
I hvert et medlidende Øye -
Hvor Venlighed pryder
De strængeste Dyder;
Der voxte min Sang; og den undrende Skov
Gav Gienlyd af Skaberens Lov. -

Jeg saae dine Throner,
O Almagt! - og stirrede længe -
Men hellige Toner
Foer giennem de zittrende Strænge -
Hvert Blad, hvor mit Øye
Fandt Præg af den Høye,
Opflammede Siælen - da voxte min Sang! -
Da raste den mægtige Klang! -

56

O Verdeners Fader! -
Saa sang jeg - Du Stærke! - Du Viise! -
Gud! - som Myriader,
Som Himlenes Vældige priise! -
See Støvet kan bære,
Din Rigdom, Din Ære,
Din Godhed, o Fader! - saa sang jeg - og Fryd
Brød Læbernes bævende Lyd. -

Lyksalige Digter,
Som Glæden indbød til sin Hytte;
Til venlige Pligter;
Til Friehed, som Dyder beskytte! -
Cheruber fornemme
Hans dristige Stemme,
Og Himle forsamles omkring ham; og Lyst
Udbredes i Menniskets Bryst. -

Men Du, som allene
Fremkaldte den Lyst af min Smerte,
Siig! - Kan min Camoene
Udbrede sin Fryd i dit Hierte? -
O siig mig, Veninde! -
Kan Sangens Gudinde,
Med smeltende Toner belønne det Skiød,
Hvoraf min Lyksalighed flød? -

Vers paa et Sølv Skildt givet til et Konge-Baand af Hr. Agent Claesen som afgangen Fugle-Konge (1777)

DIN Afkom elskte Laug skal see
Din sidste Slægt skal glad adlyde
To Love, som den ellevte
Blant dine Konger kæk tør byde.
57 To Bud, o Slægt! af ædle Skytter,
Er alt, hvad han til Afskeed vil,
Sigt altid kun til det, som nytter,

Tref altid hvad du sigter til.

Tanker ved Graven af den unge Jens Sanderschov (1777)

VÆR høy min Graad! - for Himlen vil jeg klage! -
Til Almagts Throne skal min Jammer naae! -
Thi den - kun den beskygger Støvets Dage! -
Den giør dem mørke, som den giør dem faa. -

Og han, den strænge Gud, som bød os Smerte,
Han smilte til os, og tilloed os Graad -
Vel smelte - kun ey trodse tør vort Hierte! -
Vel sukke - kun ey stampe mod Hans Braad!

Og - hvad er levnt den usle Søn af Jorden,
Naar Vreden knuser al Hans Lyst og Haab? -
Hvad andet har Han mod almægtig Torden,
End bange Suk, og hæse Klage-Raab? -

Ak, naar den svøbt i Nattens Mørke knittrer,
I Kamp med huule Storme, Slag i Slag;
Ak, da skal Støvets Broder, skiøndt Han zittrer,
Dog ey begræde den utabte Dag! -

Men Himmel! naar en Foraars Morgen smiler -
Naar Vesten-Vinde lisple Haab og Lyst -
Naar Solens Glands har skiult de Torden Kiler,
Som hastig slaae vort Glæde svangre Bryst. -

Da svulme Suk - da strømme hede Taarer -
Da høre Himle Klagens høye Lyd -
58 Vort Hierte iisner ved den Ild, som saarer,
Og smelter ved vort tabte Glimt af Fryd. -

O! SANDERSCHOV! - - som Soelen tilig maler
Den Søe-blaae Himmel med et blegrødt Guld,
Og spaaer os tusind Glæder, før den daler,
Og tylder Haab og Tryghed i vort Muld;

Saa Ven, saa straalte Du - din Morgen spaaede
Umørknet, varig, tryg Lyksalighed,
Dyd, Viisdom, Held og alt, hvad Støv attraade,
Og alt, hvad Siæle her kan glædes ved -

Vi Arme, vi, som Kummer nu fortærer,
Vi, som nu spilde Klagens hæse Raab -
Forældre, Slægt, og jeg, din Ven, din Lærer,
Vi saae - vi følte Dig, vor Aftens Haab! -

Igiennem Glædes Taarer saae mit Øye,
Din Siæls, dit Hiertes Dyder spire frem -
De moednedes - Jeg knælte for den Høye,
Som havde skiænkt os og betroet mig dem! -

Da kom Hans Skye - den glimter - den bortriver
Vor Fryd - vort Haab i Glædens rige Skiød! -
Du sankst i Godheds Straaler! - os omgiver
Almagtens Nat, og Skyggen af Din Død. -

Derfor skal Himlen see min Taare rinde
Ved denne Haandfuld Aske af min Lyst -
Og selv dens Vink - dens sidste Vink skal finde
Min Ven - mit Tab - min Kummer i mit Bryst.

T 59

Sang i Anledning af Kongens Fødselsdag 1778

VALFADER saae sin fromme Balder,
Og græd den første Gang ved Blod,
Ak! raabte han den ædle falder,
Til Valhall selv kun alt for god,
Hyl kun o Storm, og brøl kun Torden.
Naar faldt en Helt saa god som han?
Saa god som han, saa god som han?
Naar vil en Aser elske Norden
Saa høyt som han, saa høyt som han? -
Nei ingen vil, og ingen kan! -

Nu tordner Nornen i det Høye -
Stort er det Syn hun pæger paa!
Med eet opklares Odins Øye,
Thi CHRISTIAN staar hvor Balder laa -
Klag ey for Balder Storm og Torden! -
Jeg seer en Helt, saa god som han!
Saa god som han, saa god som han!
Jeg spørger trygt: hvo elsker Norden
Saa høyt som han, saa høyt som han?
Thi Norden svarer - CHRISTIAN!

Nu greb Valfader mild sit Bæger -
Dans Elsker glemte Balders Død,
Seer Aser, seer hvor Norden pæger
Den Dag, da Danmarks Ven blev fød!
Min Balder er ey tabt for Jorden;
Thi CHRISTIAN er saa god som han -
Saa god som han, saa god som han - Seer CHRISTIANS Smiil - hvo elsker Norden
Saa høyt som han, saa høyt som han?
Velsigner alle CHRISTIAN!

60

Et hengivent Ønske (1778)

Odu, hvis Vink fremkaldte Myriader,
Af Intets tause Nat til dig! -
Du Cherubimers Ven! - du Støvets Fader! -
O lad dit Smiil besiæle mig! -
O byd mit Liv - mit usle Liv, at være,
Et Spor af dig, du Godheds Gud! -
Min svage Røst fortolke høyt din Ære!
Og al min Idræt dine Bud! -

Aftenen: et Fragment (1778)

SKIUL din Straale! - Skaan mit Hierte
For det sidste Spor af Lyst!
Frydens Glimt i Skyer af Smerte
Knuse kun mit svage Bryst!
Dette *Nu*, hvori du smiler
Dræber dig - du Jordens Ven!
Mørket haster - Døden iler -
Ingen Almagt standser den,
Skiul dig snart - o! skiul din Glæde -
Bland den ey med Skrækkens Skye,
Svøbt i Mørket vil jeg græde
Til min *Elsktes* Fiender flye,
I et grundløst Mulm forsvinde
Hvert et Glimt, som trøster mig,
Medynksløse Virvelvinde
Døve mine Klageskrig!

61

Eselet og Bonden. En Fabel (1778)

EN Esel vant til Byrder og til Slag,
Bar, i den Troe at det saa skulde være,
Taalmodig, jevnlig, Dag for Dag
Alt, hvad han fik at slæbe paa,
Saa længe han kun ey fik meer at bære,
End det han pleyede at faae -
Men - intet ont er til, som jo kan blive værre
En Esel selv - o ædle Mennesker,
Bemærker nøye, hvad jeg siger her! -
En Esel selv, hvis Kaar i dog forsmaae;
Kan blive verre faren, end han er,
Thi vor Langøre gik det saa;

Den gang han skiftede sin Herre -
En gierrig Bonde, i hvis Lod han faldt -
Tog følesløs, saasnart det var betalt,
Vor Esel - Godheds Værk! kun for sit eget,
Og daarlig, blot fordi det kunde bære meget,
Paastod han, at det skulde bære alt -
Hver Dag betyngedes vor Esel meer; -
Og som det alt for ofte skeer,
Blev med hans Byrder og hans Strimer fleer -
Hvad skulde nu den Arme giøre? -
Han fandt sit verre Kaar - og skreeg saa ynkelig,
At Himlen vist fornam hans Skriig -
Dog ak! os Mennesker kan *Esler* ikke røre -
Hans Herre stolt - thi Bestet var hans eget,
Saae til ham med Foragt, og raabte ubevæget:
»Unyttige Forvovne! skriger du? -
»Da skal du bære meer, og prygles meer endnu -
Han holdt sit Ord - dog med en Rest af Haab,
Som Arme saa ugierne vil forlade,
Blev Eslet ved sit jammerlige Raab;
Og da det intet kunde skade
62 Saa - skiønt det daglig af Erfaring saae
At ingen agtede derpaa,
Skreeg det saa længe som det kunde staae -
Men da dens Knæ nu zittrende og svage
Snart skulde synke - da dens Øye mat
Kun viiste det sin sidste Hvilenat,
Da gik det villig, og holdt op at klage -
»Ha!« raabte Bonden glad - »saa skal man lære
Jer dovne *Esler* til at bære -
Du bærer meer end før - hvi skriger du da ey?«
»Ney!« svarte nu det stolte Esel: »Ney! -
Før stod mit Haab om Lindring kun til dig
Da skreg jeg - skiønt jeg fandt dig ubevæget
Ved al min Nød - ved alle mine Skrig -
Men nu Haardhiertede, men nu
Behøver jeg dig ey - nu hielper Døden mig -
Og troe, det er mig ligemeget,
Om Døden hielper eller du.«

Naar Undertrykte lære
Hvad Eslet seent forstod,
Da først: da skal de bære
Der' Kaar med større Mod -
Hvi hyle de, som Daarer,
Til deres Fienders Lyst;
Og spilde Strømme-Taarer,
Paa hvert et Steenhaardt Bryst? -
Tyranner er kun svage,
Og kan, endskiønt de vil,
Ey skabe større Plage,
End vi har Kræfter til -
Hver nye, hver større Kummer,
Gir os langt bedre Haab;
Om Trøst og salig Slummer,
End alle vore Raab -
Thi sank vi under Nøden,
63 Da smilte *Armes Ven* -
Da gav han kierlig Døden,
Et Vink at ende den -

Klage Sang over Skibsdehandem Maske (1778)

BLAND Muse, bland din Graad med Arabelles Taarer!
For Efterslægten klag den fromme Piges Nød! -
Hyl, at Barbarer selv, og følesløse Daarer
Maae gyse ved din Sang, og hendes Yndlings Død! -
Og skiønt tredobbelt Floer skal døve Harpens Strenge;
Og skiønt du ofte bør besvime, mens du slaaer;
Skal ved et Underværk, din Klages Gienlyd trænge
Høyt over Muphtis Sang, ved Stor-Sultanens Baar!
O du hvis Øye stolt ey kiender anden Væde,
End den, som Latter, Søvn og Tunca efterlod! -
Svøm nu, og drukn' i Graad! - men I, som let kan græde -
Hvis hele Siæl er Vand - men I bør græde Blod!
Og du, som lærd og kold, og strax, naar Skiæbnen saarer,
Vil læge med din Trøst, og med et frostigt Raad -
Tie! - dog det kan du ey! - men bland latinske Taarer,
Ved Masques Hvilested, med Arabelles Graad! -

Nu krøb den skuulende, til sin bekiendte Pude -
Dens Hale, Spaniers og Bolognesers Lyst,
Laae nu vanhelliget ved en forvoven Snude
Og sneg sig til at slaae paa det beklemte Bryst -
Nu - dog hvor vil du hen, forvovne Sangerinde?
Ak! - for en straffet Feyl bør Dekket falde ned! -
Og hvi tilstaaer du sligt? - Sig frit, at din Heltinde,
Tog, som Lucretia, sin Død af Kiærlighed! -
Men laan af Cerberus hans Fraae, for stærkt at male,
Og af hans trende Gab, syng høyt om Morderen,
Som aandte Smiger først til Tippen af den Hale,
64 Hvor Masqves trygge Siæl for villig taalte den!
Barbar! et Tigerdyr var uden Tvivl din Amme; -
Med Crocodillers Gift inddrak du dig en Siæl.
Fra Morder-Kobbelet, Troeløse, maae du stamme,
Som paa Actæons Jagt rev Jægeren ihiel! -
Hvad? - eller tør du vel dumdristig forevende:
Du troede, Maske var en lykkelig Gesandt
Af dem, som Hundene har fordum skuldet sende
Til Jupiter - af dem, de siden aldrig fandt? -
O! tie med slig en Digt! - Thi her var Syn for Sagen! -
Vi saae - - Dog atter vil min Harm henrive mig
Hvad saae vi? - lumpne Hund! - mon Musen mit i Klagen
Ved sin Heltindes Grav, vil giøe sig tret med dig? -
Nok, at den kiendelig forandrede sit Væsen,
Opførsel og *Diet*, Sprog, Vaner og Humeur -
Den var fra denne Dag ey nær saa peen og kræsen;
Og overalt ey den polerte Hund, som før -
Saa stræng i Miner er den nyelig gifte Kone,
Som viiser stønnende, hvad Pligt hun bærer paa -
Saa megen Kummer har en sexten Aars Matrone,
Af dyr Tid, slette Folk, og Børn, *som forestaae;* -
Saaledes troer hun sig berettiget at glemme
Friseur og Speilet selv, saasnart hun har en Mand -
Og sminker sig med Soed, at alle maae fornemme,
Hvorlidt hun skaaner sig i hendes Ægte-Stand! -
Og naar nu Caffe-Dunst opstiger for at samle
Det talesyge Kiøn til Mynstring og Konseyl -
Saa holder hun sig nu ærværdig til de Gamle,
Og taler i Tenor om hendes Næstes Feyl -
Saaledes var det og, at Maske stræng i Sæder,

Og skiødesløs i Pynt, og viis i Gang og Røst,
Nu viiste, hvad den var - - - dog Arabella græder! -
Hun vegrer sig med Ret endog for denne Trøst! -
Thi - ak! - ey, hvad den var - men dig o Slag! - o Smerte! -
O Død som forestod! - dig Grav-Sted hvor den er -
Dig viiste den! - den fandt sin Skiæbne i sit Hierte -
Og saae sin grumme Død i mørke Anelser! -
65 Forgiæves var det, at hun deelte Liv og Varme,
Med den, og trykte den til sit beklemte Bryst! -
Den græd i Glædens Skiød, i Arabelles Arme;
Og vred sig, naar den blev ti tusind gange kyst -
Forgiæves var det, at hun med væmodig Stemme,
Tit forespurgte sig om dens Befindende -
Forgiæves raabte hun: »Min Maske kan du glemme,
Hvor tit jeg giorde dig til min Fortroelige? -
Fortroe mig nu din Nød! - hvad vil du? - hvad kan lindre?
Svar Maske! - Svar! - bliv rørt ved Arabelles Graad!«
Men Maske græd og taug - den saae alt Gnisten tindre -
Den, som saa grusom sveed dens korte Leve-Traad! -
Og saae man Tegn og sligt, som pleyer at advare,
Matroner tilig om de store Fruers Død -
Et hesligt Dødning Uhr, forkyndte Maskes Fare
En drømte tit om Æg - En anden sveed sin Grød -
Den kryllede Plaitil, vor Maskes troe Veninde,
Som var opdraget med den *ulyksalige*;
Forlod sin Mad af Sorg, og blæstes op af Vinde;
Og var saa nær crepert af en Forstoppelse! -
Nu kom det grumme Slag - Tre haabefulde spæde,
Krøb klynkende omkring det moderlige Bryst
Af Pareen var de kun bestemte til at græde;
Og hun misundte dem det mindste Glimt af Lyst -
De døde, før de saae - Tregange lykkelige
Kan man dog kalde dem, fordi de saae dig ey;
O grumme Fald! o Skræk! - hvortil de, sandt at sige,
Endskiønt uskyldige, dog havde banet Vey -
Bland Muse, bland din Graad, med Arabelles Taarer! -
Høyt for en anden Slægt klag Arabelles Nød! -
Men dæk dit Bryst med Staal! Thi hver en Tanke saarer -
En Dolk er skiult i hvert et Træk af Maskes Død! -
Nu laae den taus og mat, nedtrykt af Gram og Smerte
Og saae med Taarer til den forbigangne Tid -
Men naar den tænkte frem, da pikkede dens Hierte,
Kun lidet trøstet ved dens Aesculapers Flid -
Mistrøsted peeb den svagt, naar Nimrods Børn forgiæves
66 Fandt paa dens ømme Puls, og saae af dens Urin,
Saa got dens Sygdoms Art, og om den kunde hæves,
Som de, der dræbe os paa Græsk og paa Latin -
En viiste kraftigt af Erfarenhed og Grunde,
At Maskes Liv blev frelst ved Svededrik og Bad -
En soer, at kun Diet curerer Skiøde-Hunde;
Da en kom frem med et, og skilte Tretten ad -
Barbar! - dog nævn ham ey! - Min Sangerinde ryster
Endnu af Skræk - han var saa høy, og grum og vild,
Som en Cyclop - hans Haar stod stridigt op som Byster
Og i hans Øyne var en Phlegetonisk Ild -
Som Torden var hans Røst - hvad! - skreg han - hvad! for Fanden!
Er det en vigtig Ting at gruble længe paa? Jeg veed et sikkert Raad - Man skyde den for Panden!
Og ufeylbarlig skal dens Smerte snart forgaae!
Halv sukkede de selv - de grønne Skov-Colleger, -
Skiønt vante til for Spøg, at giøre slige Skud -
Men Arabelles Skræk! - den skildres kun med Streger - - -
Den kan min Læser selv langt bedre tænke ud -
Dog nu var Retten sadt - der skulde decideres;
Og da den heele Sag var overveyet vel;
O Skræk! blev Maske dømt, til at arquebuseres;

Og paa barbarisk viis forbuden al Apell -
Du slaaer Kitharren svagt udmattede Camoene!
Klirr ey saa klynkende! - høyt klinge Klagens Klang!
Dog hvem har Toner til saa skrekkelig en Scene?
Og fordrer Maskes Død ey meer end Skialders Sang?

Bland Muse, bland din Graad med Arabelles Taarer! -
Men tie! - og deel - og føel den fromme Piges Nød!
O skaan det ømme Bryst! - Betænk, hvor dybt du saarer
Med hver Erindring om den lille Yndlings Død! -
Nok, at den er ey meer - dog dette maae du sige -
Kun det, til Sandheds Tarv, og Efter-Slægtens Gavn -
Den faldt med Heltemod for tapper til at skrige;
Og intet Feygheds Træk besmittede dens Navn -
Og skiønt ey Marmor har opgiemt dit Æreminde,
67 Skal dog den sidste Slægt erindre dig endnu,
O Maske! Thi hvor er den sieldne Hund at finde
Som er saa nydelig, saa smuk, saa klog som du? -
Fiin var du i din Skiærts - alvorlig, naar du tænkte,
Og kræsen i dit Valg af Spøg og Tidsfordriv -
Forgiæves var det ey, at Arabelle skiænkte
Dig fierde Parten af et uskatteerligt Liv -
Forgiæves deelte hun dog ey sit ædle Hierte,
Imellem dine Bief og Dydens høie Røst;
Og rev den ømme Siæl saa tit fra Venners Smerte,
Til dine Knur, naar du for Spøg begierte Trøst! -
O Hund! - som med et Spring - med en Harlequinade
Kom tit i Veyen for en Herveys Billeder;
Som giorde Streger i en Sneedorfs viise Blade,
Og Parentheser i en Youngs Betragtninger!
O store Hund, som jeg uværdig tit har bandet,
Naar yndig Viisdom klang i Arabelles Mund;
Og paa det mindste Vink et Engle Sprog blev blandet
Paa meer end babelsk viis - o alt for store Hund. -
O lykkelige Hund, som ofte, for at skrige
(Hvad vigtigt Overlæg det og brød overtvert)
Fik Millioner Kys af en elskværdig Pige,
Hvoraf din ringe Skiald misundte dig ethvert! -
O Hund! - du er ey meer! - Men du som hopper, bieffer,
Og skiærtser nu saa tryg ved Maskes Hvile-Sted;
See, at den Død, som slaaer en Pudel - ak den treffer
Den beste Skiødehund! - See det, og skiælv derved! -
Min Muse! - bland din Graad, med Arabelles Taarer! -
Leg Harpen! tie og føel! - Og tag den længste Pen
Af Sphinx - og blodigt Blek af Gorgoniders Aarer,
Og skriv paa Daphnes Bark først denne Gravskrift hen:

Staae stille Hund, og hyel, ved denne haandfuld Aske,
Som da den havde Liv, var Arabelles Lyst;
Men væ dig! - om du fræk besmitter Støv af Maske
Som en elskværdig Mund saa tit har roest og kyst! -

68

Under Frue Caroline Walthers Portrait (1778)

SEE her hvad Aand, hvad Ild, i hver en Mine,
Naar vor Aglae taus kun viser sig,
See her er Præget af Thalias CAROLINE,
Hvis Sang saa ofte har fortryllet dig.

Indføds-Retten (1778)

STOR er den - Giennem Himlene,
Skal Glædens høye Gienlyd trænge,
Som Musen aandløs lisplende,
Betroer de neppe stemte Strænge! -
Stor er den Fryd, min Sangerinde,
Som qvæles i dit spændte Bryst! -
Stræb, at udøse den - at finde
En værdig Tone til din Lyst! -

Men svagt skal Sang fortolke dig,
Som henrykt føler, før du skuer! -
Svæk Flammer som fortære sig! -
Dæmp Muse - dæmp de vilde Luer! -
Vær kold! - og prøv den Ild som giver,
Dit Suk, din Aande Glædens Lyd! -
Udforsk den Virvel, som bortriver,
Din drukne Aand i Svælg af Fryd!

O du, hvis Hierte svulmer let,
Af Himmelsk Lyst, som Støv udbreder -
O du, som elsker Mennesket -
Vey alle hans Lyksaligheder!
Søg i Jord-Gudens vide Riger -
Opdag imellem Poelerne,
69 Det Væld hvoraf din Glæde stiger,
Rask flyvende Calliope! -

Stands ey din Flugt ved Perus Muld,
Som Støvets blinde Slægt begnaver;
Hvor Glæden qvæles under Guld;
Og under tyngre Graad af Sklaver! -
Men iil! - men bruus paa Stormens Vinger.
Hvor Blod befrugter Daphnes Træ! -
Hvor Dødens tause Ørk omringer,
En Timurs dampende Trophæ! -

Søg heller ey din Glæde der,
Hvor Hagar stolt af øde Zoner,
Giør sine tørre Felleder,
Til alfar Vey for Nationer! -
Dit Øye, som kun Tomhed trætter,
Skal mørknet savne Øyemed.
Glad, naar det i umaalte Slætter,
Dog fandt en Grav at hvile ved! -

See neppe til det Hav af Sand,
Som Magogs Horder oversvømme -
Den Ørk, som ingens Fødeland,
Er hver en Vandrers Herredømme! -

Skue ey derned! - Thi, hvo vil pryde -
Hvo vil berige Jord med Lyst;
Hvis Frugter Fremmede skal nyde,
Og skabe Fryd til Fienders Bryst? -

Skye hvert uhegned Overdrev,
Hvor Vrimmel samlet at nedtræde,
Jordfostrets Næring før den blev,
Opsluger hver fremspiiret Glæde! -
Du døer, naar vilde Humler sue
Din Lyst, dit Blod, stræbsomme Bie! -
70 En Vandrer fandt din aabne Kue,
Men Honning fandt han ey deri. -

Naturens Skat er ey forstrøed,
Paa Jord, som Hindens Fodtrin hærder -
Den giemmer Guldet i sit Skiød;
Og Rosen bag ved Tiørne-Giærder -
Bereed at mætte Myriader,
Gav den sin Vellyst ey til Priis. -
Huusholdrisk god, som Glædens Fader
Indhegner den sit Paradiis. -

Har Jorden en Lyksalighed,
En Rigdom, der formaaer at fryde
Vort Hierte, naar vi ikke veed,
At eye sikkert hvad vi nyde? -
Mon ey vort gridske Bryst indhegner
Det mindste Glimt af Himmelen? -
Hvor er den Lyst, som ikke blegner,
Saasnart enhver kan røve den?

O søg da min Calliope,
Søg Kilden til den søde Smerte,
Til dette heede Gysende,
Som kryber i mit fulde Hierte -
Og søg den kun bag Palme Skygger,
Kun hvor et høyt og troefast Hegn,
Omgiærder Glæden, og betrygger
Lyksaligheders Føde-Egn! -

Men henrykt - høy - ufattelig -
Men i en Strøm af stærke Toner,
Men, som et samlet Frydeskrig,
Af lykkelige Nationer -
Men op til Godheds Throne stiger,
Camoenens underlige Sang -
71 Og kun Skioldungen og hans Riger,
Fornam min Siæl af Harpens Klang. -

Er det da dig, jeg svulmer ved? -
Er det dit Navn du Guders Pode? -
Er det dit Folks Lyksalighed,
O Danmarks CHRISTIAN den Gode? -
Er det dit Vink, hvoraf den Iver,
Den Stolthed tændes i mit Bryst? -
Er det din Glæde som bortdriver,
Min drukne Siæl i Svælg af Lyst? -

Thi høyt, som Brag af Flammerne,
Hvori et Jubel-Offer knittrer,
Udtonte min Calliope
Det Navn, hvorunder Strængen zittrer -
Thi, som den tøede Bierg-Flod bruser,
Om Vaaren fra et Nordisk Field;
Saa sang den ypperste blant Muser,
Saa vældigt sang hun Navnets Held. -

Var det da dig, du Æt af Dan
Du ædle Spiir af Asgaards Helte?
Var det dit Smiil, vor CHRISTIAN,
Hvorved jeg fandt mit Hierte smelte? -
O! - hvilket Sløer har skiult mit Øye? -
Jeg fandt mig dansk og lykkelig -
Jeg fandt et Gienskin af den Høye,
Og - tvivlte, om det kom fra dig? -

Udsmyk mig Muse, med den Glands,
Hvorved du seer at Norden frydes,
Og med en hellig Lorbær-Krands,
Skal Dannebardens Tinding prydes! -
Og stem du selv de gyldne Strænge! -
Og styr min alt for svage Haand! -
72 Thi Christians Glæder giennemtrænge
Min Siæl - og svulme i min Aand. -

Jeg fandt et Glimt af Planteren,
Som dyrker Gothers Lod i Norden -
Som Godhed Hig omdanner den,
Til Dyders Paradiis paa Jorden -
Jeg drak et Smiil af Dans Beskytter,
Af ham, som Nor betrygges ved -
Han, som omgiærder Anguls Hytter,
Og Cimbrernes Lyksalighed. -

Derfor skal Phoebus hellige
Min Mund med Vand af Hippocrene -
Og ved hans Flamme skal jeg see,
Den underlige store Scene -
Og op til Python-Banes Tone,
Skal jeg forhøye Harpens Klang,
Og stolt - bekrandst med Daphnes Krone,
Istemme Danmarks Jubel-Sang. -

Thi Lorbær-Træets Helligdom -
Thi Olie-Greenens brede Skygge -
Thi Palmen vil jeg synge om,
Hvorunder glade Myrer bygge -
Og af en varm betrygged Kue,
Som mætte Bier mylre i.
Skal Barden fange himmelsk Lue,
Og lære Guders Harmonie! -

Og Danskes grønne - tætte Hegn -
Og Normænds Klippe-Muur fornemme -
Og hver betrygged, frugtbar Egn,
Forstaae mit Hiertes høye Stemme!
Og Jordens sidste Slægter høre,
Høyt over disse Fryde-Skrig;
73 De varme Følelser som røre -
De Syner som fortrylle mig! -

Hvor Saxers Elv troeloves med
Nordhavet - Hvor den stille Trave,
Adskiller Øster-Søens Bred
Begynder Danne-Kongens Have;
Og først hvor Zemblas hvide Høye,
Optaarne sig for Himmelen -
Hvor Nat begrændser Musens Øye -
Hvor Glæden døer - der endes den -

Det Jord-Strøg var, som Mesechs Lod,
Som Ørknerne, hvor Tubal flytter,
Arm i Naturens Overflod,
Med Lyst de alt for lette Hytter -

Jord var den kun da den Algode,
Gav den til Asa-Odins Slægt;
Og smiilte til den - og betroede
Dens Held Skioldungens Varetægt. -

Da svulmede dit kolde Skiød,
Befrugted af din Engels Øye,
O Nord! - og fremmed Rigdom flød,
Af Gothernes besneede Høye -
Da skiultes Fieldets nøgne Sider,
Med Belter af Smaragd og Guld -
Og stolte Marmor-Pyramider,
Fremspiirede af Dalens Muld. -

Da straalte Godheds Helligdom
I Leyre - Og de milde Sæder,
Og alle Sydens Kunster kom,
At boe blant Nordens unge Glæder. -
Og under tunge Olie-Greene,
Fremspiirte Vid og Helte-Dyd,
74 Og henrykt sang en dansk Camoene,
Skiold-Ungens Vælde og hans Fryd. -

Hvi svulmer min forvovne Sang,
O Nordens Guder, op til Eder? -
Hvi taler Harpens matte Klang,
Om Danne-Kongens Herligheder? -
Istem du selv din Sang, o Rygte,
Om Dalen og om Fiældene,
Som Odins tappre Børn bebygte
Og CHRISTIANS Stamme prydede. -

Thi du forraadte Glædens Egn,
Til Gomers tætbeboede Stæder
Du raabte høyt at intet Hegn,
Beskiærmte Danskes unge Glæder -
Da bruuste Sydens Nationer,
Til Trods for Arilds Skik mod Nord -
Og bad de undrende Teutoner,
Om Brødres Andeel i der' Jord. -

Saa stimle Spurrerne med Skrig,
I Kreds omkring den gyldne Trave -
Saa gridsk tilegne Humler sig,
Hver Urt i en Hesperisk Have -
Som alle Japhets Slægter trætte,
Om Gothernes Lyksalighed,
Og Norskes Fiæld, og Danskes Slætte,
Blev Europæers Føde-Sted. -

O Land, du varst Algodheds Priis
Naturens Fryd, Skiold-Ungens Ære -
Du varst et jordisk Paradiis;
Men Danmark holdst du op at være! -
Af Søen hærdet til at lide,
Uvant til Landets Overflod,
75 Gik dine Giæstfrie Børn til Side,
Og Jorden deeltes i der' Lod. -

Da - o da kom den anden Dan -
Af begge Stiftere, den Største -
Da kom den gode CHRISTIAN,
Og følte sig de Danskes Første,
Grams Arving straalte fra sin Himmel -
Hans Øye søgte smiilende,
Sit Folk - og blant et fremmed Vrimmel,
Udfandt hans Hierte Cimbrerne. -

Siig vilde Muse, hvad det er -
Udtyd de heede Suk, som trænge
Mit Bryst! - Nævn mine Følelser! -
Svulm! - brænd! - ras i de gyldne Strænge!
Adspørg min alt for søde Smerte -
Min Ild, om jeg er Dannemand? -
Siig! - Læs i mit udspændte Hierte:
Har Christian skabt mit Fødeland? -

Thi nu indhegner Elvens Bred,
Og Skagraks Vand og Spidsbergs Strømme,
Kun dansk og norsk Lyksalighed;
Kun ægte Gothers Herredømme -
Thi han, som Ørknerne adlyde,
Hvis Heeder blomstre, naar han vil,
Han saae sin Æt, og bød den nyde,
De Frugter, som den fødtes til! -

O du, som skiuler Glædens Egn -
Vort Eden, med din store Skygge! -
O CHRISTIAN, bag hvis tætte Hegn,
Vi saae med Lyst, og høste trygge! -
76 Min Ild - min smeltende Camoene
Kan henrykt ey fortolke sig -
Et klogt og stræbsomt Folk allene,
Skal værdig - evig priise dig! -

Det nye Aar 1779

HELD dig, nyeskabte Aar, som nu saa blid fremstiger
Af Evighedens Nat! - Held dig fra Verdners Gud!
Han selv - han byde dig, at være CHRISTIANS Riger,
Sit Velbehags - sin Freds - og sine Glæders Bud! -
Fyld Danne-Kongens Bryst med Smiil fra Naadens Throne! -
Hans Aand med saligt Lys, fra Viisdoms blide Soel! -
Bring Styrke til Hans Arm! bring Ære til Hans Krone! -
Udspred Lyksalighed omkring Hans gyldne Stoel! -
Vor elskte Palme-Qvist - vor FRED'RIK byd oprinde,
I stærke Skud til Træ - til Efter-Slægtens Lye! -
Stadfæst vort Nordens Ven - og Cimbrernes Veninde,
Hver Glæde, som De har, og skiænk Dem daglig nye! -
Med Belter af Smaragd omgiord de Norske Fielde! -
Og skiul de Danskes Dal, med tætte Sløer af Guld! -
Udbred vor Skat! - og viis, at al vor sande Vælde,
Var kun tildekket med en Fodbred af vort Muld!
Kron hver en Dansk med Held, som uforfærdet følger
Vor sølvblaae Vey til Roes, igiennem Storm og Skiær! -
Byd Havet skaane dem! - og tving dets vilde Bølger,
At de tilvelte os Fred og Velsignelser! -
Fyld Kunstnerne med Viid! - Arbeiderne med Styrke! -
Formeer dem! viis enhver en roelig Nærings-Vey! -
Plant Hegn af Kiæmper om det Eden, som vi dyrke! -
Fyld dem med Mod! og mag, at det behøves ey! -
Men hver, hvis Daad - hvis Røst det Godes viise Giver
Bestemte til sin Tolk - mod ham, vær dobbelt mild! -
Fyld Dommerne med Lys, og Mod og retviis Iver! -
77 Og Lærerne med Aand! - og Skjalderne med Ild! -

Straal for enhver især, som veed, hvad han begierte! -
Giv ham at naae sit Maal og troe sig lykkelig! -
Men alles Bryst opflamm'! - at hvert et indfødt Hierte
Maae føle Danmarks Vel, før det erindrer sig! -
O lær os agte det vor Lyst, vort Held, vor Ære,
Med ægte Danne-Dyd at pryde Danskes Hiem! -
At andre see vor Glands! - og at vi selv maae lære
At elske Fremmede - og ey at savne dem! -

Fra syngespillet *Fiskerne* (1779)

Arioso.

En Bonde seer fra Ploven
Den mørke Torden-Skye;
Strax troer han, ræd og doven,
Nu er det Tid at flye.
Hans Qvinde breder Dugen,
Og seer saa hierteglad,
Hvor got, hvor trygt, og slugen,
Han sidder ved sit Fad.
Han æder, mens han aarker;
Saa faaer han sig en Ruus,
Og strekker sig, og snaarker,
Ved Siden af sit Kruus.
Saa glad kan nu den Qvinde
Tye til sin varme Krog;
Den trodser alle Vinde,
Som biergede sit Skrog.

Arioso.

En Søemand, med et modigt Bryst,
Kan aldrig fattes Penge.
Tab skierper kun hans Vindelyst,
78 Og Armod er ham som en Dyst,
Der ei kan vare længe.
Naar Søen plyndrer fra sin Ven,
Og setter ham paa Prøve;
Da leer han kun, og tvinger den,
At bringe tifold det igien,
Som den har tordet røve.
Han sadler dristig Havet op,
Saasnart hans Hierte lyster;
Og rider høi paa Bølgens Top,

I Trav og susende Galop,
Til guldbestrø ede Kyster.
Flux er han der saa rig han vil,
Og lystig, som den Rige;
Og setter Boven-Bram-Seil til,
Og flyver glad med Sang og Spil
Tilbage til sin Pige.

Arie.

Naar Syd-Vinden kuler,
Naar, Himmel, din Torden
Sortsløeret opstiger
Bag Isse-Fiords Høie,
Og Regn-Skyen skiuler
Dit straalende Øie,
Da savner vel Jorden
Den smilende Dag.
Men Daaren kun siger,
At Solen er svag.
Hvi blev da mit Hierte,
Skiønt svøbt i sin Jammer,
Miskiendt af sin Ven?
Ha, svolmende Hierte,
Bryd frem af din Smerte,
Som Solen frembryder
79 Med renere Flammer;
Og eier du Dyder,
Da viis dem igien!

Romance.

Kong Christjan stoed ved høien Mast,
I Røg og Damp.
Hans Værge hamrede saa fast,
At Gothens Hielm og Hierne brast.
Da sank hvert fiendtligt Speil og Mast
I Røg og Damp.
Flye, skreg de, flye, hvad flygte kan!
Hvo staaer for Danmarks Christian
I Kamp?
Niels Juel gav Agt paa Stormens Brag.
Nu er det Tid.
Han heysede det røde Flag,
Og slog paa Fienden Slag i Slag.
Da skreg de høit blant Stormens Brag:
Nu er det Tid.
Flye, skreg de, hver, som veed et Skiul!
Hvo kan bestaae for Danmarks Juel
I Strid?
O Nordhav, Glimt af Vessel brød
Din mørke Skye.
Da tyede Kiemper til dit Skiød;
Thi med ham lynte Skrek og Død.

Fra Vallen hørtes Vraal, som brød
Den tykke Skye.
Fra Danmark lyner Tordenskiold;
Hver give sig i Himlens Vold,
Og flye!
80 Du Danskes Vei til Roes og Magt,
Sortladne Hav!
Modtag din Ven, som uforsagt,
Tør møde Faren med Foragt,
Saa stolt, som du, mod Stormens Magt,
Sortladne Hav!
Og rask igiennem Larm og Spil,
Og Kamp og Seier føer mig til
Min Grav.

***Romance*.**

Liden Gunver vandrer som helst i Qvel,
Saa tankefuld.
Hendes Hierte var Vox, hendes unge Siel
Var prøvet Guld.
O vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!
Liden Gunver meder med Silken-Snoer
Ved Havets Bred;
Da hævedes Bølgen, og Vandet foer
Saa bradt afsted.
O vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!
Skiøn Havmand sig op af Havet skiød,
Beklædt med Tang.
Hans Øie var kierligt, hans Tale var sød,
Som Harpers Klang.
Liden Gunver, du martrer mig Dag og Nat,
Med Elskovs Ild.
Mit Hierte vansmægter, min Siel er mat.
O vær dog mild!
Du rekker mig kun din sneehvide Arm,
Paa Søemands Troe;
Saa trykker jeg den til min brændende Barm,
Saa faaer jeg Roe.
Liden Gunver, mit Bryst, bag sit haarde Skiel,
Er blødt og ømt.
Trofast er mit Navn, min ukunstlede Siel
Foragter Skrømt.
81 Og er dig min Arm til saa stor Behag,
Til Trøst og Roe;
Skiøn Havmand, saa skynd dig, saa kom kun, og tag
Dem begge to!
Han trak hende fra den steile Bred,
Glad ved sin Sviig.
Som Storm var hans Latter; men Fiskerne græd
Ved Gunvers Liig.
O vogt dig, mit Barn, for de falske Mandfolk!

***Romance*.**

En Edder-Fugl var haardt i Klemme,
Og skreg om Hielp til Himmelen.
En Fisker hørte Fuglens Stemme;
Og skyndte sig, og frelste den.
Ak favre Fugl, Nord-Havets Ære,
Hvor glad er jeg, som frelste dig!
Hvor hvide, skiønne, bløde Fiære!
De skal herefter varme mig.
Saa plukkede han gridsk den Arme;
Og halvdød klager den med Ret:
Ha grumme Haand, som toeg min Varme,
Hvi gavst du mig mit Aandedræt?

Epigrammer (1779)

1. VERSEMAGEREN

EN Versemager oversatte
Sin Riimbog i et fremmed Sprog;
Og, ak, nu fandt det arme Skrog,
Selv sine Yndlingsoder matte.
Han rystede det lange Øre:
82 Ney, raabde han forbittret, ney,
Det Sprog er vemmeligt at høre,
Saa klinge mine Tanker ey.

2. CLAUS RIMERS GRAVSKRIFT

Her ligger Claus
Blant andet Snaus:
Hans Krop er Slim,
Hans Siel giør Riim
For Cherubim:
Ifald den ey
Gik med Niels Klim
Den anden Vey.
Den stakkels Nar
Var aldrig tavs;
Det beste var,
Han gik til Gravs:
Derfor skal paa
Hans Liigsteen staae:
In fine laus.

3. DEN FORNUFTIGE DATTER

Hvad er Dig kierest, lille Pige?
»Mama, det er min Psalmebog.«
Nu det var skiønt, dog sandt at sige,
Jeg tænkde Dig ey halv saa klog;
Ak ney, det kan umueligt være,
Betænk Dig ret, og svar igien?
»Mama, den er det, ved min Ære;
Thi Naboes Peter gav mig den.«

83

En nye aandelig Sang, hvori indføres Forsonerens Jesu Christi kierlige Advarsel til dem som fristes af de onde og ulyksalige Tanker at ville forkorte deres eget Liv (1779)

1.

HVORHEN? - Fortvivlede, hvorhen? -
Hvi flyer du din troefaste Ven? -
Din kierligste Forsoner? -
Stands, før du giør dit sidste Fied! -
Hør sidste Gang paa Mørkets Bred
Hans Veemods Klagetoner! -

2.

Hør ham, som i Gethsemane
Skreg angstfuld: Gud! - din Villie skee! -
Din Kalk vil jeg udtømme! -
Kun dem, som tyede til min Barm,
Dem, Dommer, dem skal ei din Harm,
Ubøielig fordømme! -

3.

Hør ham kun denne Gang med Agt! -
Han vil ei tvinge dig med Magt;
Han haaber kun at røre. -
Mærk paa hans Forslag til dit Vel,
Maaskee det sidste, som din Siæl
I Evighed skal høre! -

4.

See, jeg var herlig, før du var! -
Saa siger han, som villig bar
Din Synd og Dommens Vrede -
Mon mine Fienders Trods og Skrig,
Kan naae fra Helvede til mig,
Som Englene tilbede? -

84

5.

Hvad andet, end min Miskundhed,
Har vakt min Kummer for din Fred?
Min Medynk med din Smerte?
Hvad gavst du mig, som har aftoed
Dit Hiertes Ondskab med mit Blod
Før du fornamst dit Hierte!

6.

Siig arme da, hvad Haab, hvad Lyst,
Løsrev dig fra det ømme Bryst,
Som du saa fiendsk vil saare.
Hvi flyer du til din Dommers Harm,
Til Dødens Gab, til Satans Arm,
Fra mig, og fra min Taare?

7.

Fornamst du ei min Røst endnu?
Har du forglemt den? - Tvivler du?
Foragter du min Naade?
Hvad eller troer din Siæl i Dag
Mit Syn for kort, min Arm for svag,
At du dig selv vil raade? -

8.

Jeg veier Himle i min Haand -
Jeg bygte Verdner, før min Aand,
Opvakte dig af Støvet! -
Alt staaer og falder ved min Røst! -
Og den er dig for svag til Trøst,
Saasnart du est bedrøvet? -

9.

Mit Vink betegner Stierners Vei.
Og Ormens Gang undgaaer det ei! -
Hvad skiultes for mit Øie? -
Og vil din Siæl indsvøbt i Leer,
See meer, end jeg, som giennemseer
Det Dybe, og det Høie? -

85

10.

Hvor ofte har du hørt mit Ord:
Heft ei din Agt til denne Jord,
Som Ilden skal fortære! -
Her danner Naaden kun din Siæl
Dig, om du vilst, til evigt Vel,
Og sig til evig Ære. -

11.

Naar spildtes Fryd af Viisdoms Gud? -
Mon han forkyndte Kiød sit Bud,
Og Ormen sine Himle? -
Mon Evnerne, som Siælen fik,

Blev skabte for det Øieblik,
Hvori den her skal svimle?

12.

Qvæl, om du kanst, du Dødens Ven,
Det Aandedræt af Skaberen,
Hvormed du blevst begavet! -
Ak viid; i Sielens Evighed,
Er Tiden, som du kiedes ved,
Kun, som et Stænk i Havet! -

13.

Og dig Afgrundens fødte Træl,
Din Skabers trodsende Rebel,
Mit Forbunds Overtræder;
Dig er det tungt at lutres her
Ved snart forsvundne Lidelser,
Til ubegrændste Glæder? -

14.

Fra Evigheder saae min Aand,
Hvad Hielp, hvad Tugt, hvad Drift, hvad Baand,
Min svage Vandrer kræver. -
Den lærte selv din Siæl sin Gang, -
Den sagde dig, min Vei er trang;
Og Livets Port er snever! -

86

15.

Vil du da stærk foruden mig,
Tilsynde, og tiltrodse dig
Hvad Almagt har i Eie? -
Hvad, eller vil du, at jeg svag,
Din blinde Luune til Behag
Skal ændre Viisdoms Veie? -

16.

Vei Aaget, som du bærer paa! -
Kan dine Smerter ei forgaae? -
Kan ei din Byrde lettes? -
See dig omkring. - Kom dem ihu,
Som bære tifold meer end du,
Og ei saa hastig trættes! -

17.

Støv, til Ustadighed bestemt,
Har du før aldrig hørt og glemt,
Din revsende Paaminder?
Har du før aldrig i din Graad,
Fornummet Lindring, Trøst og Raad,
At nu dit Haab forsvinder? -

18.

Du seer din Sorg; men kanst du see,
Hvad om et Øieblik skal skee;
Hvor længe den skal vare?
Veedst du, om jeg i Morgen vil,
At du med Tak skal smiile til
Din overvundne Fare? -

19.

Dog nei, du føler dig for svag,
Du taaler ei, saa haarde Slag,
Du vilst undflye din Byrde! -
Hvi flyer du da paa Ulvens Vei? -
Mit arme Lam, hvi tyer du ei,
Til din troefaste Hyrde? -

20.

O du, som blind vil styrte dig,
Blant dem, der spotte med dit Skrig;
Og kildres ved din Smerte;
Hvor tit, hvor kiærligt har min Røst,
Paatryglet dig mit Haab, min Trøst,
Min Lise for dit Hierte! -

21.

Blev da dit Nag, dit Uhæld got,
Ved grumme Fienders kolde Spot,
Ved Venners bittre Klage? -
O føel de frommes Graad, som flød,
Føel Ondskabs Latter ved din Død,
Og vend endnu tilbage! -

22.

O Elskte du! som træt og mat
Forvildes i den skumle Nat,
Hvis Bryst min Fiende saarer;
Raab kun! paakald mig i din Nød! -
Kom til mig, at jeg i mit Skiød,
Maae stille dine Taarer! -

23.

Dog Arme nei! - dit haarde Sind
Vil, at du før skalt dræbes blind,
End frelses, om du troede! -
Du vilst undflye mig ved et Mord -
Ved haanlig Vantroe til mit Ord -
Ved Trods mod den Algode! -

24.

Hør da endnu - hør sidste Gang,
Min Naades høie Varsel-Klang! -
Hør den paa Nattens Bredde! -
Og rører den dig ey - da skielv,
For det, hvorfra min Værskyld selv,

Kan evig aldrig redde! -

88

25.

Mon Havets Bølger slette ud,
Mon Gift fortærer Præg af Gud? -
Kan Dolken dræbe Tanker? -
Kan Aander døe? - Kan Mennesket,
Undflye sin Siæl, sig selv saa let
Som Støv hvorpaa det anker?

26.

Hvad eller vil du skiule dig,
For ham, hvis Vrede leyrer sig
Omkring mit Hegn paa Jorden? -
Ak see hans Lynilds tunge Skye,
Hvori du rasende vilst flye,
Og hør hans Dommes Torden! -

27.

Fra Dybet møder den din Siæl,
Og skiulte Himlen dig, Rebel,
Da mødte dig dens Luer! -
Tag Morgenrødens Vinger paa,
Da skal din Iil dog ei undgaae
De Slag, hvormed den truer! -

28.

Blodhævneren er skiult deri! -
Han griber dig! - og hvo kan frie
Den Orm, som han omspænder? -
Hvo vrister dig, som fræk forloed,
Min Friestads Hegn, mit Alters Foed,
Af Morder-Englens Hænder?

29.

Vred skal han see dig i dit Dynd,
Din Trods, din Skam, og al den Synd,
Som her min Naade skiuler! -
Forbittred skal han slynge dig
Dybt i Afgrunden, og dit Skrig
Skal fylde Nattens Huler! -

89

30.

Da skalt du føle Helvede,
Og i dets tykke Mulm kun see,
Den Orm, som evig nager!
Og i din Angst skal alt dit Raab
Ei vække mindste Glimt af Haab,
Som lindrer dine Plager! -

31.

Derfor vend om i Naadens Tid! -
Slaae til min Miskundhed din Liid! -
Og du skal finde Lise! -
Mig - hør det Himmel og min Jord! -
Mig skal du, lyder du mit Ord,
Da snart og evig prise! -

32.

See Dommerens udstrakte Arm! -
Kom til mig - til min trygge Barm! -
Iil, før hans Torden rammer! -
Hvis ei - gaae! - styrt dig blind og fræk,
I evigt Nag, og Skam, og Skræk,
Og uafseelig Jammer! -

Til Min M***

(1780)

SVÆRDETS Hvinen og Skraldet af Skiolde
Tvinger nogle til Sang, og din Vellyst,
Biarkemaalet og Nornernes Hilsen,
River der Aand i din brusende Virvel,
Krigerens Thor!

Naar det skummende Bæger kun blinker,
Smeltes andre som Riimfrost i Solen,
90 Minni flød fra de flammende Læber,
Brage skal altid med Saft af Odrærer
Blande der Miød.

Mange findes, hvis Aand kan ey modstaae
Brune Piger med svulmende Bryster,
I din Lund, o du Elskerens Freja,
Sukke de Velklang og slumre og aande
Brændende Lyst.

Mig - thi ofte har Dalenes Hyrder
Tause trængt sig i Kreds om min Harpe
Naar de sittrende Strænge fortolkte
Sukkende Glæder, og Smilets og Taarens
Himmelske Sprog. -

Mig har Krigslyd og Vinen og Elskov
Altid mægtig fortryllet, men aldrig
Fyldt med Sang; dine rødmende Druer
Mosel, og Øresunds blussende Piger
Kryster jeg tavs.

Mig de cimbriske Halvguders Sanger,
Mig, o sødeste, svulmende Stolthed!
Mig som kiendes og elskes af M***
Mig kan de venlige Dyder allene
Skabe til Skiald.

Stille, sølvgraae, som Maanen bag Regnskyer,
Klar, som Smiil, der fremspirer af Taarer,
Høi, (saa syntes den sittrende Amme)
Svævede Nornen, som fordum i Vuggen
Kyste mit Bryst.

»Føl,« saa sagde den svulmende Norne,
»Føl Algodhed og fredsomme Konger,
91 Jordens Venner, og Dydens og Konstens
Venner, og Armods medlidende Brødre;
Føl dem og syng!«

Derfor sang jeg om Støvets Forbarmer
Derfor sang jeg om Cimbrernes Venner
Rolf og Balder og *Christjan* og *Fredrik*
Alle som hørte min smeltende Harpe,
Smiilte og græd.

Derfor sang jeg indsvøbt i en Støvregn
Som Philet om Dannemarks *Bernstorf*
Kierligt fulgte min Sang og mit Hierte
Cimbrernes Ven; - nu tilvinker Cheruben
Skialden et Smiil.

Derfor, smilende Dyders og frugtbar
Viisdoms flammende Ven, o Du Jordens
Elsker! Derfor, min ædelste M***
Fylder Du mægtig mit Bryst, og min Harpes
Sittrende Stræng.

Poenitenten. En Ode (1780)

HVO styrer nu mit bange Trin?
Hvo viser mig det Lys, som brændte?
Hvo er du, falske grumme Skin,
Du Dunst af Dynd, som Natten tændte?
Ak, at jeg, at jeg fulgte dig.
Nu slapper Angst mit Knæ, og binder
Min tunge Fod, og du forsvinder.
Hvor er jeg, hvo vil frelse mig?

92

Troløse Glands! - Min Ven, min Ven,
Du sagde det, du bad mig Daare:
Vend om! - De døe, som følge den.
Du græd, og jeg beloe din Taare!
Du viste mig en sikker Vei,
En snever Vei til Saligheder.
Min Ven, min Ven, min troe Veileder,
Ak, hvi adlød jeg dig da ei!

See, sagde jeg, bag denne Glands
Udbreder Glæden sine Hænder.
See det er Brudefaklers Dans,
Det er et Kiøkkens Ild, som brænder.
Ak, den forsvandt, og Skrek, og Død
Indslutter mig paa alle Sider.
Det første Trin er Død. Jeg glider,
Jeg synker - Afgrund, i dit Skiød.

Omkring mig koge Vandene,
Og Storme svarer dem og hviner.
Jeg synker; thi Forferdelse,
Og Død frempibler, hvor jeg triner,
Og ingen agter paa mit Raab,
Og Mulm tillukker hvert et Øie,
Og Jorden tier, og det Høie
Har skiult det mindste Glimt af Haab.

Vær sterk, og brek den tunge Skye,
Det Mulm, hvoraf jeg er omgivet.
Straal Ophirs Guld, o straal paa ny,
At jeg maae see din Vei til Livet!
Adspred den Nat, som skiuler dig,
Du Glands af Høihed, Støvets Ære!
Brænd Vellyst, lad din Ild fortære
De Vande, som opsluge mig!

93

Mørk er du, Vellyst. Hvo kan see
Din svovlede, din matte Lue,
Naar Mulm, og Død, og Helvede,
Og Dommens Evigheder true?
Hvo merker Vink af Skabningen,
Og Støvets Roes, og Smiil af Daarer,
Naar Godheds Gud er skiult af Taarer,
Og Lynild viser Hevneren?

Som Skygge er min Glæde nu,
Som giftig Røg af slukte Brande.
Flye Skygge, flye. Hvi svæver du
Omkring mig over Dødens Vande?
Flye Taage, som jeg væmmes ved.
Hvi svæver du ved Gravens Bredde?
O du, som ei formaaer at redde,
O Dunst af Støvets Herlighed?

Du Dunst af Dynd, jeg fulgte dig,
Hvorledes kunde Du forføre?
Og Viisdoms Røst advarte mig;
Men jeg forstoppede mit Øre.
Min Ven, min Ven - o Nag, o Braad,
O Forsmag paa en evig Smerte.
Du bad, Du græd; men dette Hierte
Beloe din Røst, din Bøn, din Graad.

Trofaste Ven af Syndere,
Hvis dyre Blod har flødt for Støvet,
Dig Jesu, dig Barmhiertigste,
Har jeg foragtet og bedrøvet.
Jeg Orm jeg Usle, jeg forskiød
Gud, Midleren. Min Siel forsmaaede
Hans Pagt, hans grendseløse Naade,
Og Frugten af hans bitre Død.

94

Nu hilder Mulm og Nat min Foed,
Omkring mig buldrer Almagts Vrede.
O Jesu, Ven, som jeg forlod,
Gud, som jeg neppe tør tilbede,
Nu gribe Dom og Skrek min Siel,
Ak den var kostbar i dit Øie;
Du Gud, som tordner i det Høie,
Du selv, du døde for dens Vel.

Ak jeg foragtede din Død.
Den dræber mig, som skulde trøste,
Gud - men det dyre Blod, som flød,
Skal den da døe, som det forløste?
Barmhiertighed, Barmhiertighed!
Ak jeg fortiener ei at haabe;
Men Jesu Blod, Gud kun en Draabe,
En Draabe kan jeg frelses ved.

Følelser ved Den hellige Nadvere. En Ode, tilegnet Hans Høiærværdighed Hr. Dr. Schønheyder

(1780)

BRØDRE, hvis er den Glands? - Seer i det herlige
Purpurskier, som min Siel gysende svømmer i;
Nu da Naadens Herold festlig nedstiger fra
Verdners Dommer - fra Ham, under hvis Vredes Vink
Lysets trodsende Aand sank i en haabløs Nat?
Siig, Du salige Flok! eller om een, kun een
Knæler blant dig, som sterk, længe bortvendt fra Støv,
Alt ublinkende tør stirre paa Glædens Veld;
O han lære mig snart, hvo der udgyder den
Strøm af Straaler? det Hav, som jeg omspendes af;
95 Nu da Miskundheds Bud, svævende nærmer sig
Til mig Frelste, til mig Jord-Gud, den Eviges,
Den Retferdiges Ven? nærmer sig zitrende
Under Kierligheds Magt, aandeløs af min Fryd,
Med Forsoningens Kalk i sin udstrakte Haand?

O fortolk mig mit Syn! Om det maaskee kun er
Veemods rygende Dug, Angerens dampende
Milde Regn, som min Siel smelted bortflyder i?
Er det disse min Taks Vidner, som brændende
Nu fremvelde, og nu styrte mod Livets Strøm?
Siig mig, er det maaskee Taarer, som blende mig?
Eller muligt min Aand, drukken af fremmede
Glæder, svimler og blot slumrende leger med
Store Skygger af Gud - salig som Israel,
Da han drømmende saae Skaberens Vei herned?
Elskte, siig dog, o siig, nu da min brændende
Læbe zitrer, og mat klæver ved Pagtens Blod:
Synker Jorden ei bort? Aabnes ei Himlene?
O jeg føler! jeg seer! O det er ingen Drøm,
Intet svindende Glimt! Thi jeg omfavner dig,
Min Forbarmer! min Gud! Thi, som den graanende
Taage, Sivenes Dragt, Lilliernes Natteskiul;
Som den smelter, o Soel, i dine Straalers Glands;
Saa bortsmulrer, saa flyer Kierligheds Dragt af Støv.
O jeg seer den ei meer! Ikke dit matte Smiil,
Fredens gispende Bud, ikke den gyldne Kalk!
Ham kun seer jeg, ham selv! Almagts enbaarne Søn!
Ham, som dybt af sin Barms bundløse Miskunhed
Fremdrog Himle til mig Faldne, mig, Mørkets Træl,
Mig sin Fiende! - Ham selv, som fra sin Throne steeg
Ned til mig; til en Orm! Fandt mig i Nattens Mulm!
Blev min Broder! blev Støv! slukte min Dommers Harm
Med sin Graad! med sit Blod! Viiste mig Lysets Vei!
Bad med smeltende Suk, bad mig at følge den!
Holdt mig fast, naar jeg gleed! reiste mig, naar jeg faldt!
96 Var mit Skiold mod ethvert Glimt af Retferdighed,
Tændt af trodsende Synd! kæmpte utrettelig
Mod Afgrunden, mod mig! tvang mig til Himles Fryd!

Ham kun seer jeg, kun ham! Herlig fremtriner han
Af sin graanende Skye! Støvets trofaste Ven!
Ham omfavner min Siel! og mine zitrende
Arme fyldtes af Gud! det er ham selv, som nu
Kierlig blotter sit Bryst, helder det smilende
Til min Læbe af Kiød! diende hænger jeg
Ved dets aabnede Veld, drikker et Svelg af Liv!
Men igiennem sin Graad stirrer mit Øie paa
Hvert velsignende Smiil, som med den Eviges

Magt-Ord, siger mig høit: Elskte, din Siel er frelst!

Til Sielen. En Ode (1780)

SIIG, du nedfaldne, spæde, afmægtige
Broder af Engle! Siig, hvi udspreder du
Fierløse Vinger? - Ak, forgieves
Flagrer du op mod din første Bolig!

Som da, naar Ørnens neppe bedunede
Unge, forvoven glemmer sin Moders Røst,
Og klavrende paa Redens Kanter
Styrter, og vaagner i kolde Skygger.

Paa Myrens Fodstie, føler den krybende
Sin tabte Høihed, føler sig Ørn endnu,
Og higer, som dens ædle Brødre,
Efter din Straale, du Dagens Hersker!

97

Som den da drømmer Kræfter, og hoppende
Ofte udstrekker skaldede Vingebeen
Forgieves, til den ømme Moder
Bærer den selv til sin høie Rede.

Saa skal og du, som altid utrettelig
Flagrer og hopper, høit fra dit kolde Muld,
O faldne Siel, saa skal du aldrig
Stride dig op til dit lyse Udspring.

Aldrig, før Aanden, under hvis Vinger du
Fordum oplivet undrende fandt dig selv;
Og i dit Selv et Svelg af Glæde,
Verdeners Vel, og Algodheds Lovsang.

Aldrig før han, som tænder Cherubernes
Flammende Tanker, medynksfuld bærer dig
Op til de Himle, som du Arme
Trodsig forlodst, at udspeide Mørket.

Herlig, ak herlig var du, da Jubelsang
Vakte dig, da dit blivende Øiekast
Saae Godheds Verk og Viisdoms Under
Svæve uslørede trint omkring dig.

Natten, med al sin blendende, giftige
Taage undflyede Dagskieret af din Glands,
Du rene Gnist af den Fuldkomne,
Skygger forsvandt i din lyse Omkreds.

Men da nu evig Viisdom opelskte dig,
Men da din Flamme voxte, da Kierlighed
Opfyldte den med Kraft, og gav den
Evner og Drift, at velsigne Verdner.

98

O da istemte Dalenes Tusende
Daglig din Lovsang, Biergene svarte dem.
Du følte dig i deres Glæde,
Følte dig stor, og din Skaber værdig.

Herlig, ak herlig var du, o faldne Siel!
Lys var din Bolig! Ak, du erindrer det!
Dybt i dit Mulm, i Slangers Hule,
Tænker du dig de forsvundne Straaler!

Blussende ved det Leer, som du kryber i,
Væmmed ved Vrimlets frekke Fortrolighed,
Opsvinger du dig, vild, utretted,
Høit, som en springende Hval mod Solen.

Føler du ei din Tunghed, og glemmer du
Evig din Afmagt, og de forsøgte Fald,
Og seer du ei dig selv, du Dyndets
Borger, og blues for lyse Himle?

O da frembryde Lynild af Sinais
Truende Skygger! Glimt af Retferdighed
Adsprede Stoltheds Drøm, og Ondskabs
Giftige Dunster, og Nattens Blendverk!

O da bestraale Dommerens Øiekast
Pølen, hvori du brusende tumler dig.
At den maae være dig og al din
Jammer et Speil, som du ei kan undflye.

See dig! og see din hielpløse Nøgenhed!
See dig nedbøiet under din Last af Leer,
Udtært af Qvalm og Gift, du blege
Gispende Giendferd af Jordens Hersker!

99

See dig omspendt af Snarer, bespeidet af
Lurende Rovdyr, Tiger, og lokkende
Sireners Vink, og Klapperslangens
Gnistrende Øien, hvorved man svimler.

Over dig, see dit svulmende Ønskes Vei!
Grundløse Svelg, og - Intet, at hvile ved!
See dem! og stiig! og naae Cherubens
Flammende Sverd, og dit Edens Ildhegn!

Drukken af Mismod, kald nu din rasende
Stolthed, og kald hver svermerisk Drøm til Hielp!
Storm i din Ruus mod Almagt! glem den!
Troe dig i Pisons bestraalte Lunde!

Mørkets uhumske Flygtling! og tør du da
Dristig beskygge Glands af den Helligste?
Veedst du et Figentræ, hvis Blade
Skiule dit Dynd for hans Vredes Aasyn?

Arme Nedfaldne, vaagn af din stolte Drøm!
Vaagn! og ydmyget under din Brødes Vægt
Udbred din Angst, og al din Jammer,
Sukkende for dine Ønskers Fader!

Da skal ham ynkes over den døende
Gnist af sin Aand, som ulmer paa Nattens Bred,
Da skal han redde den fra Mørkets
Qvælende Damp, og det kolde Mismod!

Da skal en salig Straale fra Golgatha

Vise den Strøm, som Siele kan lutres i,
Og Offeret, hvis Blod kan stille
Dommerens Harm, som nedstyrter Gledne!

100

Da skal du henrykt see det, at Lysets Aand
Dalende spreder kierlige Vinger ud,
Og zitrende, veemodig, smelted
Føle hans Vink, og hans Glæders Aande.

Svulmende af hans voxende Straalers Ild
Skal da din Lovsang stræbe, at møde ham!
Og undrende skal de Ufaldne
Høre den Helliges Priis fra Dybet!

Men da, o Himmel! naar nu hans evige
Kierligheds Flamme vældig omspænder dig,
Naar han opløfter dig fra Dybet,
Op fra dit Mulm, til Algodheds Throne.

Naar du fra Naadens Arme, nu gysende,
Neppe tør see det Svelg, som du frelstes af!
O da skal Takkens ømme Vellyst
Fylde din Sang og din høie Harpe!

Da skal din Taare høit, som Cherubers Chor,
Prise den Aand, som reev dig af Nattens Favn,
Og alle Himlene skal svare:
Stor er den Aand, som opløfter Faldne!

Til Hans Kongelige Høihed Arveprinds Frederik, den 11. October 1779. En Ode

HENRYKT, troe mig, o Efterslegt! henrykt
Saae jeg Fredrikkers Dag, og dens Hæder
Bandt min zitrende Læbe; men helligt
Gysen, og underlig iisnende Vellyst
Fyldte min Siel.

101

Festlig, langsom opsteg den af Seklers
Mørke Svelg. Om dens Tindinger krandste
Sølvgraae Skyer sig, dens Smil var som Viisdoms
Smil til de Faldne, naar Høihed og Alvor
Dæmpe dets Glands.

Salig Frygt for Alfaders Udsendte
Greb min Siel; thi jeg følte den Høie.
Maalløs, gysende sank jeg i Støvet,
Tilbad og græd, da en styrkende Stemme
Naaede min Barm.

Danske! sagde den styrkende Stemme,
Danske! merk paa mit Ord, og forkynd det
Høit i Cimbrernes blomstrende Sletter!

Er det ei mig, som udvalgt af Alfader
Bringer dem Fryd?

Er det glemt, at der stolteste Ceder,
Fredrik, fordum oprandt ved min Straale*?
Stormens høie Bekiemper! den sølvgraae
Dannemand blusser, naar Heltens Erindring
Varmer hans Bryst.

Slegter blev og forsvandt, og jeg nedbar
Godheds Blink til den hellige Stamme.
I min Dugstrøm fremspirede Glædens
Yndigste Knop, og de fredkiere Cimbrer
Anede Held.

Herlig voxte den Spire. Sit Udspring
Værdig, stor, som sit Navn, er min Fredrik,
Danmarks Ven. I hans qvægende Skygger
Frydes den Kiekke, og venlige Dyder
Groe i hans Lye.

* – 102

Norden samles omkring ham, og stirrer
Taus paa Flidens og Konstens Opelsker.
Blid og vældig, som jeg, skal hans Viisdom
Hastig opvarme dets hærdede Sønners
Undrende Bryst.

Alt optøedes de koldeste Hierter,
Norden smelter ved Smilet af Fredrik!
Alt fornemmer det Indfødtes Iver,
Danskheds fortryllende Vellyst, og elskte
Børnebørns Haab!

Alt fremspire de herligste Frugter,
Selvforhverved, og tryg, og usmittet
Velstands Lyst, og dens mildere Sæder,
Glædende Konst, og de høiere Dyder,
Skaldernes Ild!

See! saa sagde den heldige Dags Aand:
Disse Glæder fremkaldte min Fredrik!
Bød ei Godhed min rødmende Straale
Vække hans Siel? Er det lidet Alfader
Sendte ved mig?

Er jeg ringe, foragtet, som hine
Daarskabs Dage, bestemte til Bulder,
At man vild, og bekrandset med Myrther
Tumler mit Aasyn imøde, som var jeg
Viingudens Fest?

Skal da denne letsindige Støien,
Drukne Trælles Triumpfskrig, og skal den
Værre Dunst af berusende Virak,
Skal det fortolke velsignede Cimbrers
Flammende Fryd?

103

Vidløs, larmende Latter forkynde
Drømmes Lyst og et Øiebliks Kilder!
Slegters Held, som min Fredrik udspreder,
Hædres allene ved Knæfald og Taarens
Vældige Sprog!

Derfor merk paa mit Ord, og advar det

Elskte Folk: at det møder mig festlig,
Med andægtige Glæder, med hellig
Lovsang til ham, ved hvis Kraft mine Straaler
Vakte dets Ven!

Byd dem tænde sig store, min Fredrik
Værde Forsæt ved Glimt af mit Dagskier!
Byd dem tause forskiønne min Middags
Herligste Glands med et Gienskin af ægte
Dannemænds Dyd!

Da skal ofte min Morgen bestraale
Fredriks Smil til de heldige Cimbrer!
Da skal Godhed samtykkende hastig
Byde mig bringe sit Norden en elsket
Fredrik endnu!

Til min M** paa hans Broders Fødselsdag (1780)

TROE mig, Damon: Vor Siel har sit bestemte Maal,
Som vort Legem af Støv - Mennesket aabner vel
Altid graadigt sit Bryst - troer det et bundløst Svælg,
Naar det higende seer Glædens kristalne Strøm -
Ak! - det veed ei, hvor faa Draaber det rummer kun! -
Hastig mætted og dorsk, seer det med Græmmelse
Nectar, Gudernes Lyst - Sig kun en smagløs Drik,
Evig strømme forbi, skiønt det ei tørster meer -
104 Ofte stræber det nidsk, dæmmende for dens Løb,
At tilegne sig Fryd, Forraad af Salighed,
Som det glubende dog, ei kan fortære selv -
Kun forgieves! - Thi snart taber den standsede
Al sin himmelske Kraft - døende bliver den
Snart et dunstende Kiær, muddret og vemmeligt! -
Kun den Glæde, som rask fandt sig en anden Flugt,
Eller frelste sig selv høit over Demningen,
Kun den snoer sig endnu reen, som sit første Væld,
Giennem Dalen - et kiert Møde for Vandreren,
Sød og kraftfuld for hver, til han har slukt sin Tørst! -

Ei den Lyst, som vor Arm vældig opøser os
I Korinthiske Kar, fremfor de svagere
Pillegrimme, som drak, af deres hule Haand -
Ei den Glæde, som Kunst, eller aarvaagen Flid,
Eller, Viisdom, Du selv leder i tusind' Rør,
Til vor higende Barm - Ei den Lyksalighed,
Som den enige Jord ydmyg frasiger sig;
Og, henrykt ved vor Glands, eller - som ofte skeer -
Blot forblindet og ræd, troer eller kalder vor -
Ei den straalende Fryd, den som Algodhed selv,
Af sit aabnede Svælg, fyldte med kierlig Haand,
I vort Begger, og mild heldte til Læberne -
Men kun den, som vort Bryst, naar det udvider sig,
Med sin yderste Kraft, mægter at spænde om,
Den, min Damon, er vor! - Den kun tilhører os! -

Croesus eier ei meer, af sine Dynger Guld
End en Drachme maaskee skienker hans mindste Træl;
Kun et Hierte - og ak! - hvilket et Hierte fuldt! -
Bort med Usle, hvis Navn smitter en Sang til Dig,
Men Pharsaliens Helt, eller Philippi Søn,
Eller - elsker Du helst ham, som i Lænkerne,
Straaler meer, end de to - Socrates! - Har de meer,
Af det Held af den Glands, som de har svøbt sig i,
End den Fryd, som der' Siel, - stoer - men dog endelig,
105 Fik af Skaberen Rum, Ømhed og Evne til? -
Troe mig, mangen ukiendt, som fra sin Hyttes Dør,
Taus udspreder i Dag, Dyd og Velsignelser,
Har et Hierte, saa fuldt - muligt, saa stort, som de! -

Før den Eviges Haand veiede Polerne,
Blev vor Glæde, som os, passende Grændser satt' -
Alle - Hyrde og Helt, Armods og Viisdoms Ven,
Møde sikkert et Maal, hvor de alt mættede,
Om de sænktes i Fryd, ei kan nedsvælge meer! -

Kun den sieldne, kun den tør overskride det,
Der, som Castor og Du, eier en dobbelt Siel! -
Der, ledsaget ved Smiil af den Algode fandt,
End et Hierte, som sit, end et udvidet Bryst,
Som han svælgende kan fylde med Held og Fryd! -

O, hvor herligt et Lod traf da Din Pythias! -
Han, som Skaberen først dannede selv en Siel,
Stor til Himlenes Fryd - Stærk til Heroers Lyst -
Øm til grædende Dyds mildere Salighed! -
Saa - som kunde han ei rumme sit Held deri -
Gav Din flammende Siel, Damon! - og saa sin H**s,
Ømme svulmende Barm - aaben for Gudernes
Vellyst! - Gav ham dem, at nyde sin Glæde med! -

O! - naar Sangersken nu seer ham - den Heldige,
Snart nedsænkt i sig selv drikke den Tappres Fryd -
Frelste Borgeres Smiil - Faldende Fienders Roes -
Og Dig, Heltenes Løn, evig uskiulte Glands! -
Snart med brændende Tørst, ved sin Venindes Barm,
Svælge Kierlighed i hurtige Aandedræt;
Henrykt - drukken, o Dyd, af Dine Taarers Lyst! -
Snart omslynged af Dig, Damon! - med himmelsk Roe,
Giennemføle, hvad før Castor og Pollux fandt;
Da det modige Par, vandrede Haand i Haand,
Dobbelt stærk ved sin Pagt, Veien til Stiernerne! -
106 Og saa samle sig heel - og med tredobbelt Siel,
Nyde Dig - og med tre Munde velsigne Dig,
Glædens herligste Dag, Du, som med smilende
Straaler vakte ham først til sit bundløse Held! -
Da, min Damon, o da smelter Calliope,
Ved det himmelske Syn! - taber sin gyldne Luth! -
Og med opløfted Haand, stammer hun neppe ud:
Ofte - Heldige Tre! - Heldigste Pythias! -
Ofte strømme Din Dag, herlig og blid, som nu,
Ned fra Glædernes Veld! - ofte opfylde den,
Din udvidede Barm! - evig, som nu, for stor,
Til min Læbe - og til kunstige Harpers Lyd! -

Johannes Ewalds sidste poetiske Følelser nogle

Timer før hans Død (1781)

UDRUST dig, Helt fra Golgatha!
Løft høit dit røde Skiold;
Thi Synd og Skrek - du seer det ja -
Angriber mig med Vold.

Udstræk dit Glavind i din Harm
Mod dem, som trodse dig!
Nedstyrt dem med en vældig Arm
Fra Lyset - og fra mig.

Da skal jeg, sikker ved din Haand,
Ei frygte Døden meer;
Men offre dig min frelste Aand
Paa dens nedbrudte Leer.

107

O Herre! forund mig Liise og Roe;
Men revser du mig med Smerte,
Da lær mig at taale - at bede - og troe,
Og JESUS opfylde mit Hierte.